Univerzita Palackého v Olomouci

Právnická fakulta

Ladislav Sogel

Majetkoprávní otázky týkající se zasnoubení

Diplomová práce

Olomouc 2017

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma *Majetkoprávní otázky týkající se zasnoubení* vypracoval samostatně a s využitím literatury a informací, na něž odkazuji.

V Olomouci dne 30. 11. 2017 .....

Ladislav Sogel

Na tomto místě je mi milou povinností, že mohu poděkovat **doc. JUDr. Milanovi Hulmákovi, Ph.D.,** bez jehož odborného vedení pří vypracovávání této práce, cenných rad, připomínek, podnětů a trpělivosti by tato práce nevznikla.

Použité zkratky:

OZO zákon č. 946/1811 Sb. zák. soud., obecný zákoník občanský, ve znění pozdějších předpisů

OZ zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů

ObčZ zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů

NS Nejvyšší soud České republiky

BGB Bürgerliches Gesetzbuch (německý občanský zákoník)

DCFR Draft Common Frame of Reference (návrh společného referenčního rámce, tzv. „evropský občanský zákoník“)

Obsah

1 Úvod 6
2 Manželství 9
3 Zasnoubení 11
4 Snoubenci a jejich případné nároky 18
4.1 Dary mezi snoubenci 18
4.1.1 Darování 18
4.1.2 Bezdůvodné obohacení 24
4.1.3 Zásnubní dar jako závdavek 28
4.2 Náklady vynaložené jedním ze snoubenců za účelem budoucího manželství 31
4.2.1 Předsmluvní odpovědnost 31
4.2.2 Náhrada škody 36
4.2.3 Bezdůvodné obohacení 36
5 Nároky třetích osob 37
5.1 Dary 37
5.2 Náklady vynaložené třetí osobou vzhledem k budoucímu manželství 37
5.2.1 Předsmluvní odpovědnost 38
5.2.2 Náhrada škody 40
6 Modifikace společného jmění manželů 41
7 Závěr 44
Zdroje 47
Shrnutí 52
Summary 52
Klíčová slova 53
Keywords 53

1 Úvod

Rodina představuje základní prvek naší společnosti. Než dojde k uzavření manželství a samotnému založení rodiny, je ve společnosti na našem území stále zvykem zasnoubení. Dosavadní doktrínou je zasnoubení chápáno jako faktický společenský vztah, jako dohodu o tom, že muž a žena spolu uzavřou manželství; tato dohoda je pak nezbytným předpokladem pro to, aby došlo k uzavření manželství, vyplnění a podepsání dotazníků k uzavření manželství apod.[1] Jedná se tedy o souhlasný projev vůle muže a ženy, že spolu vstoupí do manželství, ať již v době přesně určené či přiměřené dle zvyklostí; nezbytná je shoda na tom, že v budoucnu uzavřou manželství, tj. konsenzus ohledně budoucího manželství.[2]

Důležité téma týkající se zasnoubení jsou jeho majetkoprávní otázky. Na významu tato otázka nabývá s přijetím OZ, neboť ten navazuje na úpravu OZO, který uvedené výslovně upravoval. Ačkoli OZ nepřevzal výslovnou právní úpravu, nová systematika občanského zákoníku, provázání obecné části závazkového práva na jiné části zákona[3] a zařazení rodinného práva do občanského zákoníku odůvodňuje revizi dosavadních závěrů doktríny a možnost vést úvahy nad novými řešeními. Dosavadní literaturou přitom téma není dostatečně zpracováno. Komentářovou literaturu téma svou specifičností přesahuje, v odborných článcích se mu pozornosti doposud nedostalo. Uvedené však neznamená, že doktrína ve vztahu k majetkoprávním otázkám týkajících se zasnoubení nezaujala alespoň částečné závěry. *Pokud k uzavření manželství nedošlo, lze uvažovat o případných právních následcích občanskoprávního charakteru, zejména o možnosti domáhat se vrácení zásnubního daru (§ 630 ObčZ) nebo o případné náhradě škody (zde nejspíše podle §424 ObčZ), ovšem za splnění obecných zákonných podmínek, které nemají svůj základ v odstoupení od zasnoubení.*[4] Současná pasáž komentáře z pera stejných autorů již uvedenou větu vypouští.[5] Odmyslíme-li si tvrzení, že splnění obecných zákonných podmínek nebude mít svůj základ v odstoupení od zasnoubení, je na uvedeném možné demonstrovat dosavadní převládající přístup k předestřenému tématu, který je navíc v některé literatuře přebírán i k občanskému zákoníku.[6] Závěry převážné části doktríny jsou tedy takové, že pokud nedojde k uzavření

[1] HRUŠÁKOVÁ, Milana. In HRUŠÁKOVÁ, Milana a kol. *Zákon o rodině. Zákon o registrovaném partnerství. Komentář.* 4. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 6 – 7.
[2] HADERKA, Jiří. *Uzavírání manželství z hlediska právního.* 1. vydání. Academia Praha, 1977, s. 31.
[3] § 11 OZ.
[4] HRUŠÁKOVÁ, Milana. In HRUŠÁKOVÁ a kol.: *Zákon o rodině…*, s. 6 – 7.
[5] HRUŠÁKOVÁ, Milana, KRÁLIČKOVÁ, Zdeňka. In HRUŠÁKOVÁ, Milana, KRÁLIČKOVÁ, Zdeňka, WESTPHALOVÁ, Lenka a kol. *Občanský zákoník II. Rodinné právo (§655 – 975). Komentář.* 1 vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 6 a násl.
[6] Srov. HRUŠÁKOVÁ, Milana, KRÁLIČKOVÁ, Zdeňka. In HRUŠÁKOVÁ, Milana, KRÁLIČKOVÁ, Zdeňka, WESTPHALOVÁ, Lenka a kol. *Rodinné právo*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, s. 48. Jiná literatura se pak závazností zasnoubení nezabývá vůbec, srov. například ZUKLÍNOVÁ, Michaela. In ŠVESTKA, Jiří, DVOŘÁK, Jan, FIALA, Josef, ZUKLÍNOVÁ, Michaela a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek II.* Praha: Wolters Kluwer,

manželství, je možné vrácení darů podle ustanovení občanského zákoníku o odvolání daru, nebo případně možnost žádat náhradu újmy pro porušení dobrých mravů. Lze však uvést několik výjimek. Předně J. Haderka dovozuje možnost posoudit dar učiněný vzhledem k budoucímu manželství jako darování s odkládací či rozvazovací podmínkou.[7] K závěru o darování vzhledem k budoucímu manželství jako darování s rozvazovací podmínkou dochází shodně i J. Záturecký.[8] Druhou výjimku představuje R. Šínová, která se nespokojila pouze s odkazem na náhradu újmy v případě zrušení zasnoubení pro porušení dobrých mravů dle § 2909 OZ, ale dovozuje možnost aplikace předsmluvní odpovědnosti a s tím spojené náhrady újmy na základě § 10 OZ.[9]

Uvedeným shrnutím dosavadního zpracování tématu diplomové práce v doktríně jsou současně také položeny základní výzkumné otázky. Bude nutné zodpovědět, co rozumíme zasnoubením, zda se jedná skutečně i za účinnosti občanského zákoníku pouze o faktický stav, nebo zda projevy vůle snoubenců jsou právním jednáním. Důležitou roli pak může sehrát i právní povaha manželství. Posouzení povahy zasnoubení a manželství je nezbytným předpokladem pro posouzení majetkoprávních otázek zasnoubení, tedy zda snoubenci mají nárok na vrácení darů, které si poskytli, popřípadě zda mají nárok na náhradu újmy pro zrušení zasnoubení. Práce nebude omezena pouze na snoubence, ale také na případné nároky třetích osob. I přes název diplomové práce bude na vhodném místě uvedeno, zda dané závěry lze vztáhnout pouze k zasnoubení a budoucímu manželství, nebo zda je možné jejich použití i na jiné formy soužití osob.

Souslednost výzkumných otázek kopíruje struktura diplomové práce. Nejdříve se budu zabývat povahou zasnoubení a manželství. Následně budou řešeny nároky snoubenců, v další kapitole pak třetích osob. Pro úplnost této práce bude v jejím závěru pojednáno o možnosti snoubenců modifikovat společné jmění manželů před uzavřením manželství. V práci nepřistupuji k historickému srovnání úpravy majetkoprávních otázek týkajících se zasnoubení. Mojí ambicí není podat podrobný historický výklad, neboť to by svým rozsahem vydalo samo na celou diplomovou práci. Přesto v rámci kapitoly o zasnoubení bude zmíněna úprava dle OZO, která umožňuje lepší pochopení předmětu diplomové práce. Tím není zpochybňován význam historického srovnání, avšak v práci se zaměřuji především na platné právo a řešení otázek podle současné úpravy.

2014, s. 3 a násl. anebo SLOVÁČEK, Martin. In PETROV, Jan, VÝTISK, Michal, BERAN, Vladimír a kol. *Občanský zákoník. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, s. 693 a násl.

[7] HADERKA: *Uzavírání manželství*…, s. 39.

[8] *Není však vyloučeno, že dary učiněné se zřetelem na zamýšlené manželství by bylo možné považovat za darování učiněná pod rozvazovací podmínkou, jež by se zmařením manželství splnila, což by zakládalo nárok na vrácení přijatého plnění*. ZÁTURECKÝ, Josef. In RADIMSKÝ, Jaroslav, RADVANOVÁ, Senta. *Zákon o rodině – komentář*. 1. vydání. Praha: Panorama, 1989, s. 24.

[9] ŠÍNOVÁ, Renata. In MELZER, Filip, TÉGL, Petr a kol. *Občanský zákoník IV. Svazek – 1. Díl. § 666 – 975. Rodinné právo*. 1. vydání. Praha: Leges, 2016, s. 8 – 9.

Práce se zabývá českým právním řádem. V souladu s metodou srovnávací bude v práci na vhodných místech uvedeno srovnání se zahraniční úpravou, závěry zahraniční doktríny, popřípadě projekty na úrovní Evropy. K takovému srovnání bude přistoupeno především v případě, kdy se k takovým zdrojům občanský zákoník hlásí jako ke vzoru, ze kterého vychází, nebo v případě, kdy budou vhodnou inspirací pro výklad či možnost budoucí změny stávající úpravy. Mimo metodu srovnávací je k zodpovězení výzkumných otázek v práci využita metoda popisná, jazykový výklad, analýza, subjektivně historický výklad a objektivně teleologický výklad.

2 Manželství

OZO pojímal manželství jako smlouvu. Pojetí manželství jako smlouvy se změnilo od 1. 1. 1950 účinností zákona č. 265/1949 Sb., o právu rodinném. Zákon o právu rodinném v § 1 stanovil, že se *manželství uzavírá souhlasným prohlášením muže a ženy před místním národním výborem, že spolu vstupují v manželství.*[10] K tomu J. Štěpina uvádí, že *zákonodárství buržoasní společnosti prohlašuje manželství za smlouvu, čímž se i právně vyjadřuje hospodářské pojetí rodiny* a dále, že *pojetí manželství jako smluvního poměru je naprosto cizí socialistické společnosti…*[11] Dle V. Knappa je důležitou podmínkou smlouvy to, aby její předmět upravoval otázku majetkových práv a závazku, a proto není smlouvou například souhlasné prohlášení snoubenců při uzavření manželství.[12] K pojetí manželství jako smlouvy se nevrátil ani zákon č. 94/1963 Sb., o rodině. Manželství je s účinností od 1. 1. 2014 upravené v OZ v části druhé. I zde však absentuje jakákoli zmínka o smlouvě. Manželství dle OZ vzniká *svobodným a úplným souhlasným projevem vůle muže a ženy, kteří hodlají vstoupit do manželství, že spolu vstupuju do manželství.*[13]

Smlouva je chápána jako dvoustranné právní jednání, u kterého je třeba, aby se sešla souhlasná jednání těchto stran.[14] Je tedy souhlasným projevem vůle dvou či více osob, který je učiněný za účelem určitých právních následků.[15] Předmět smlouvy dle stávající nauky pak není rozhodující.[16] Výše popsanému by tak odpovídalo i manželství. Na druhou stranu je nepopiratelné, že manželství vykazuje celou řadu zvláštností. V § 659 OZ je zakotven proces kontraktace. Manželství se uzavírá tak, že osoba[17] položí snoubencům otázku, zda spolu chtějí vstoupit do manželství a v případě, že je odpověď snoubenců kladná, dojde k uzavření manželství.[18] Současně zákon dodává, že manželství vznikne i jinak, je-li zřejmé, že snoubenci prohlašují svou sňatečnou vůli.[19, 20] Literatura na tomto místě odkazuje na možnost užití

[10] § 1 zákona č. 265/1949 Sb., o právu rodinném.
[11] ŠTĚPINA, Jaroslav. *Rodinné právo*: *výklad zákona o právu rodinném s dodatkem o dědickém právu v rodině socialistické společnosti.* 1. vydání. Nakladatelství Orbis Praha, 1958, s. 15.
[12] KNAPP, Viktor. Občanskoprávní smlouvy – aktivní síla výstavby socialismu. In *Sborník studií z občanského práva.* 1. vydání. Orbis, Praha, 1952, s. 130.
[13] § 656 odst. 1 OZ.
[14] KRČMÁŘ, Jan. *Právo občanské I. díl. Výklady úvodní a část všeobecná*. Praha: Wolters Kluwer, 2014, s. 198.
[15] HULMÁK, Milan. *Uzavírání smluv v civilním právu.* 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2008, s. 5.
[16] Tamtéž.
[17] Osoba, která jedná za orgán oprávněné církve, anebo osoba jednající za orgán veřejné moci.
[18] § 659 OZ.
[19] Tamtéž.
[20] Uvedená věta se uplatní v případě židovské svatby, neboť zde nedochází k souhlasné odpovědi snoubenců na dotaz položený oddávajícím. Svatba se skládá ze dvou fází – zásnub a sňatku. V první fázi žena nemluví, pouze sedmkrát obejme ženicha a nechá si od něj navléct prsten. V rámci fáze sňatku je čtena svatební smlouva, provedeno požehnání, snoubenci pijí z poháru vína a následně dojde k symbolickému rozbití předmětu. ŠÍNOVÁ, Renata. In MELZER, TÉGL a kol.: *Občanský zákoník IV…1. Díl…,* s. 22.

obecných ustanovení výkladu projevu vůle dle § 545 a násl. OZ.[21] Zvláštností bude především to, že uvedené projevy vůle musí být učiněny před určitými osobami. Vedle základních předpokladů (existence snoubenců, existence projevů vůle a řádného obsahu), je tak třeba orgánu oprávněného k provedení obřadu, dále pak různé listiny a prohlášení, a konečně zákon zakotvuje také požadavky na průběh obřadu.[22] Požadavky na průběh obřadu, tj. veřejnost, slavnost a přítomnost dvou svědků, jsou však pouze proklamativní; ani případná absence svědků nevede k neplatnosti či zdánlivosti manželství.[23]

Vzhledem k výše uvedenému tak lze přisvědčit J. Haderkovi, že v případě manželství se jedná o smlouvu *sui generis*.[24, 25] Manželství nemůže být chápáno jako smlouva v intencích smluv dle § 1724 a násl.[26] To však neznamená, že mimo obecnou část občanského zákoníku by nebylo možné přiměřeně aplikovat také všeobecná ustanovení o závazcích, a to na základě § 11 OZ. V konkrétní věci je třeba hodnotit, zda prostřednictvím přiměřeného použití je možné aplikovat určité ustanovení. Odlišně tomu však není ani v případě obecné části občanského zákoníku. Nebude tak možné aplikovat obecná ustanovení týkající se neplatnosti právních jednání, neboť úprava manželství zná vlastní neplatnost a zdánlivost manželství. Naproti tomu souhlasím s výše uvedeným závěrem, že výkladová pravidla dle § 545 OZ je možné aplikovat ve vztahu k výkladu projevu vůle snoubenců při uzavření manželství dle § 659 OZ.

Je možné uzavřít, že manželství je smlouvou. Sám zákon říká, že se jedná o souhlasný projev vůle muže a ženy. Právním následkem, za nímž je projev činěn, je uzavření manželství. Současně je však nutné reflektovat výše popsanou zvláštní povahu manželství. Proto je možné o manželství hovořit pouze jako o smlouvě *sui generis*.

Ačkoli z pohledu rodinného práva je zřejmý rozdíl mezi manželstvím a registrovaným partnerstvím, z hlediska jeho právní povahy nevidím důvod, proč by tak mělo být činěno. Proto i registrované partnerství považuji za smlouvu *sui generis*. Bude-li tak v práci hovořeno o manželství, rozumí se tím i registrované partnerství, nebude-li uvedeno jinak.

[21] Srov. SLOVÁČEK, Martin. In PETROV, VÝTISK, BERAN a kol.: *Občanský zákoník…,* s. 1523.
[22] ŠÍNOVÁ, Renata. In MELZER, TÉGL a kol.: *Občanský zákoník IV…1. Díl…*, s. 8 – 9.
[23] Tamtéž.
[24] HADERKA: *Uzavírání manželství*…, s. 250.
[25] Shodně ŠÍNOVÁ, Renata. In MELZER, TÉGL a kol.: *Občanský zákoník IV…1. Díl…,* s. 4.
[26] Tamtéž.

3 Zasnoubení

OZO obsahoval poměrně rozsáhlou úpravu týkající se majetkoprávních otázek zasnoubení. Zabývá se zasnoubením, v jehož rámci je obsažena úprava náhrady škody, a dále také tzv. svatebními smlouvami, kde najdeme úpravu darů učiněných vzhledem k budoucímu manželství.

Manželství je upraveno v hlavě druhé, a to mezi § 44 až § 136. Z hlediska diplomové práce je důležitá úprava § 44 až 47, kde zákon obsahuje úpravu zasnoubení, včetně některých majetkových otázek. Dle § 45 a 46 OZO považoval zasnoubení za smluvní institut. Jednalo se o přípravnou smlouvu obsahující slib uzavřít v budoucnu manželství.[27] Zasnoubení bylo nezávazné v tom smyslu, že z něho nevznikal žádný závazek slib plnit.[28] Ačkoli není možné vynucení slibu, má zasnoubení určité právní následky. OZO upravoval následky jednostranného odstupu od zasnoubení.[29] Rozlišoval přitom odstup odůvodněný a neodůvodněný.[30] Nebyly přitom uváděny žádné náležitosti odůvodněného odstupu a bylo tak ponecháno na volném uvážení soudu, zda shledá, že byl dán důvod odstupu či nikoli.[31] Pokud nedošlo k manželství odstoupením jednoho ze snoubenců, mohl snoubenec, na jehož straně nevzešla důvodná příčina k odstoupení, požadovat po druhé straně náhradu skutečné škody.[32] Dále bylo dovozeno, že není důležité, zda lze přičíst vinu snoubenci, při kterém se skutečnost zakládající příčinu vyskytla, protože použití slov „příčina vznikla" namísto „dal příčinu" bylo užito právě za tím účelem, aby byly postiženy i případy nezaviněných příčin.[33] Příčina odstupu přitom nemusela vzniknout po zasnoubení, ale stačilo, vyšla-li po něm ve známost.[34]

Náhradu pak mohl žádat ten, kdo odstoupil z důvodné příčiny, která se vyskytla při druhém snoubenci, nebo ten, jehož snoubenec odstoupil bez důvodné příčiny.[35] *Náhradou škody se rozuměla náhrada nákladů a zařízení, učiněných vzhledem na budoucí sňatek, pokud tím se staly bezcennými a pokud tím majetek druhého snoubence byl zmenšen.*[36] Například šlo o náhradu za nakoupení nábytku,

[27] SEDLÁČEK, Jaromír. *Rodinné právo.* Brno: Československý akademický spolek "Právník", 1934, s. 21.
[28] Tamtéž.
[29] SEDLÁČEK, Jaromír. In ROUČEK, František, SEDLÁČEK Jaromír. *Komentář k československému obecnému zákoníku občanskému a občanské právo platné na Slovensku a v Podkarpatské Rusi.* Praha, Nákladem právnického knihkupectví a nakladatelství V. Linhart, 1936, díl čtvrtý, s. 376.
[30] Tamtéž.
[31] Tamtéž.
[32] KRČMÁŘ, Jan. *Právo občanské IV, V. Právo rodinné. Právo dědické.* Praha: Wolters Kluwer, 2014, s. 30.
[33] Tamtéž.
[34] VOPŘŠALOVÁ ŠTEFLOVÁ, Marie. *Právník o lásce.* 1. vydání. Brněnské tiskárny, 1944, s. 45.
[35] KRČMÁŘ: *Právo občanské IV, V*…, s. 30.
[36] SEDLÁČEK: *Rodinné právo*…, s. 23.

prádla a jiných výdajů na uspořádání budoucí domácnosti, úpravu bytu, či přípravu svatební hostiny.[37] Judikatura například přiznala náhradu škody snoubenci za vynaložené náklady na pořízení látky na svatební šaty.[38] Nikdy však neměl snoubenec právo na náhradu toho, co mu zmařeným sňatkem ušlo.[39]

Tato úprava však pamatuje pouze na snoubence a na jejich vzájemné nároky z titulu spojených se zasnoubením. Zároveň mohou vynaložit náklady třetí osoby, např. rodiče některého ze snoubenců. Třetím osobám přísluší po zrušení zasnoubení nárok na odškodnění pouze na základě obecných pravidel o náhradě škody.[40, 41]

Vedle náhrady škody je řešena i otázka darů mezi snoubenci navzájem a snoubenci a třetími osobami. Úprava je obsažena v hlavě o svatebních smlouvách mezi § 1217-1266. Ustanovení § 1247 OZO výslovně stanoví, že při slibu nebo darování jednomu ze snoubenců vzhledem k budoucímu manželství, ať už ze strany druhého snoubence či třetí osoby, může být darování odvoláno, nedojde-li bez zavinění dárcova ke sňatku. *Dary byly dány vzhledem na budoucí sňatek, když z toho sešlo, ať důvodně, ať bezdůvodně, dary mají být vráceny a darovací sliby jsou bez účinku, neboť základ darovací smlouvy (budoucí sňatek), odpadl.*[42] K vrácení daru je tak třeba, aby došlo ke zrušení zasnoubení a zároveň, aby žalobce (dárce) nebyl vinen, že zasnoubení bylo zrušeno.[43] Přitom je nezbytné, aby ten, kdo dar žádá, prokázal, že je bez zavinění.[44] Shodně s žalobou dle § 46 OZO se nevyžaduje zavinění druhé strany.[45] Nárok je zachován i tehdy, jestliže odstoupil od zasnoubení důvodně.[46] Po zrušení zasnoubení tak bylo nutné vracet dary zásnubní (dary učiněné výhradně vzhledem k budoucímu manželství), dary běžné třeba vracet není.[47] Tato úprava, jak již bylo zmíněno, dopadá i na třetí osoby, které za shodným účelem darovaly některému ze snoubenců.

S účinností zákona č. 265/1949 Sb., o právu rodinném, byla upuštěna koncepce zasnoubení jakožto zvláštní smlouvy. Do budoucna je již zasnoubení pojímáno pouze jako faktický stav, který zpravidla předchází uzavření manželství. Zrušení zasnoubení zásadně nevyvolává žádné

---

[37] VOPŘSALOVÁ ŠTEFLOVÁ: *Právník o lásce*…, s. 47.
[38] Rozhodnutí Nejvyššího soudu ve sbírce Glaser-Unger 10.857, převzato z SEDLÁČEK, Jaromír. In ROUČEK, SEDLÁČEK: *Komentář k československému...*, díl čtvrtý, s. 378.
[39] VOPŘSALOVÁ ŠTEFLOVÁ: *Právník o lásce*…, s. 47.
[40] Tamtéž.
[41] *I třetím osobám přísluší za všeobecných podmínek nároku na náhradu škody nárok na odškodnění pro zrušení zasnoubení*… SEDLÁČEK, Jaromír. In ROUČEK, SEDLÁČEK: *Komentář k československému...*, díl čtvrtý, s. 378.
[42] Tamtéž.
[43] SEDLÁČEK, Jaromír. In ROUČEK, František, SEDLÁČEK, Jaromír. *Komentář k československému obecnému zákoníku občanskému a občanské právo platné na Slovensku a v Podkarpatské Rusi*. Praha, Nákladem právnického knihkupectví a nakladatelství V. Linhart, 1936, díl pátý, s. 549.
[44] Rozhodnutí Nejvyššího soudu ve sbírce Glaser-Unger Neue Folge 369, převzato z SEDLÁČEK, Jaromír. In ROUČEK, SEDLÁČEK: *Komentář k československému*…, díl pátý, s. 549.
[45] Tamtéž.
[46] Tamtéž.
[47] VOPŘSALOVÁ ŠTEFLOVÁ: *Právník o lásce*…, s. 48.

důsledky, které by bylo možné označit jako jeho nepřímou závaznost. Pod nepřímou závazností je přitom možné rozumět nárok na náhradu újmy pro zrušení zasnoubení a případné vrácení darů.

Mimo již zmíněného OZO, i v zahraničních právních řádech tomu bývá odlišně. Příkladem našemu právnímu řádu blízké úpravy je BGB. Ten obsahuje úpravu ve své čtvrté knize, konkrétně § 1297 a násl. Zasnoubení je považováno za smlouvu.[48] Na jejím základě není však možné domáhat se uzavření manželství.[49] Není možné ani sjednat sankci pro případ neuzavření manželství.[50] V případě zrušení zasnoubení zákon upravuje povinnost k náhradě škody, která vznikla v důsledku očekávaného manželství.[51] Možnost žádat náhradu škody má snoubenec a rodiče snoubenců.[52] Dle třetího odstavce daného ustanovení se pro účely náhrady škody zohledňuje důvodnost odstupu. V neposlední řadě pak BGB upravuje možnost vrácení darů, nebo toho, co bylo dáno na znamení uzavření zasnoubení, a to podle ustanovení o bezdůvodném obohacení.[53] *V pochybnostech se má za to, že žádost o vrácení daru je vyloučena, pokud ke zrušení zasnoubení dojde v důsledku smrti jednoho ze snoubenců.*[54] Vrácení daru je na zavinění nezávislé.[55] Analogicky je možné toto ustanovení použít i na dary rodičů a třetích osob.[56] Nepřímou závaznost zasnoubení však nenalezneme pouze v kontinentálním právu[57], ale také v angloamerickém právním systému. Řada jurisdikci obsahuje úpravu deliktů, které se vyvinuly za účelem ochrany manželských a rodinných zájmů před zásahy třetích subjektů, tzv. *heart balm torts*.[58, 59] Mezi tyto delikty patří porušení slibu manželského, jímž se míní slib uzavřít manželství.[60] Od ostatních deliktů se přitom liší tím, že neposkytuje ochranu před třetími osobami, ale upravuje nárok mezi osobami, které si slíbili uzavřít manželství, pro případ porušení tohoto slibu. Daný delikt má blízký vztah ke smluvnímu právu, pro případný nárok související s porušením manželského slibu se vyžadují v podstatě stejné prvky jako při porušení smluvního

[48] Převládající teorií je smluvní teorie zasnoubení. ROTH, Andreas. In KOCH, Elisabeth. *Münchener Kommentar zum Bürgerlichen Gesetzbuch. Band 8*. 7. vydání. C. H. Beck, 2017, s. 68.
[49] § 1297 odst. 1 BGB.
[50] Tamtéž.
[51] § 1298 BGB.
[52] Tamtéž.
[53] § 1301 BGB.
[54] § 1301, věta druhá BGB.
[55] Dojde-li ke zrušení zasnoubení odstoupením jednoho nebo obou snoubenců, je vrácení darů nezávislé na důvodech odstupu nebo zavinění. ROTH, Andreas. In KOCH: *Münchener…*, s. 82.
[56] Tamtéž, s. 83.
[57] Mimo již zmíněného BGB, například vrácení darů mezi snoubenci dle § 268 rumunského Civil Code, článku 91 švýcarského Civil Code anebo článku 80 italského Civil Code.
[58] COTTER, M. David. In BROWN, Ronald, MORGAN, Laura. *Family law update.* Aspen Publishers Inc., 2008, s. 119.
[59] Část z těchto jurisdikcí však přijetím zákonů nebo soudními rozhodnutími zrušila všechny nebo některé delikty, které jsou mezi *heart balm torts* řazeny. COTTER, M. David. In BROWN, MORGAN: *Family…,* s. 119.
[60] COTTER, M. David. Heart Balm Torts. *Family Advocate*, 2005, svazek 27, číslo 4, s. 14.

závazku; porušení slibu manželského má tedy spíše smluvní povahu než deliktní.[61] Náhrada škody pro porušení manželského slibu byla v minulosti přiznávána mnohem vyšší než německými soudy ve srovnatelných případech.[62]

V rámci české právní doktríny se povahou zasnoubení jako smlouvou zabýval Haderka Jiří ve své publikaci Uzavírání manželství z hlediska právního. Nelze jinak, než přisvědčit J. Haderkovi a konstatovat, že zasnoubení nepředstavuje smlouvu, ale pouze faktický stav a zasnoubení není jednáním v právním smyslu. Ovšem k řadě závěrů, jež jsou v publikaci uvedeny, musím učinit výhrady.

Ve společenských vztazích na našem území je stále obvyklé, že před uzavřením manželství dochází k zasnoubení, což můžeme považovat za mimoprávní dohodu o tom, že dva lidé v budoucnu vstoupí do manželství. Přitom se nemusí jednat pouze o dohodu o vstupu do manželství, ale i do registrovaného partnerství. Ačkoli zákon č. 115/2006 Sb., zákon o registrovaném partnerství a o změně některých souvisejících zákonů, nehovoří o snoubencích, ale pouze o osobách vstupujících do registrovaného partnerství, nevidím důvod, proč bychom nemohli i o nich hovořit jako o snoubencích, kteří se svou mimoprávní dohodu o vstupu do registrovaného partnerství zasnoubí. Jak již bylo uvedeno v úvodu, zasnoubení je souhlasné vzájemné prohlášení dvou osob o tom, že spolu vstoupí do manželství buď v době přesně určené, nebo přiměřené podle zvyklostí.[63] O zasnoubení však můžeme mluvit pouze v případě dostatečně konkrétní dohody o vstupu do manželství, nikoli pouze o obecném srozumění partnerů o tom, že někdy v budoucnu spolu uzavřou manželství. Je možné říci, že manželství mohou uzavřít pouze osoby, které se zasnoubí. K možnosti uzavřít manželství je nutné splnit nezbytné formality (vyplnění různých formulářů apod.). V takovém případě již nutně mezi osobami musí dojít k dostatečně konkrétní mimoprávní dohodě o tom, že uzavřou manželství.

O snoubencích občanský zákoník na řadě míst také hovoří. Například v § 750 nebo § 1592 OZ. Na těchto místech umožňuje zákon uzavírat snoubencům různé dohody; společné jim je to, že účinnosti nabývají až uzavřením manželství. Základní otázkou je, zda souhlasné prohlášení osob, že spolu v budoucnu vstoupí do manželství, má povahu právní nebo pouze faktickou.

Mělo-li by mít prohlášení snoubenců povahu právního jednání, je nezbytné, aby byly splněny tři základní podmínky – projev vůle, který směřuje ke vzniku, změně či zániku práv

[61] COTTER, M. David. In BROWN, MORGAN: *Family…,* s. 124.
[62] MULLER-FREINFELS, Wolfram. Family Law and the Law of Succession in Germany. *International and Comparative Law Quarterly*, 1967, svazek 16, číslo 2, s. 421.
[63] HADERKA: *Uzavírání manželství*…, s. 39.

a povinností a aprobace takového projevu právním řádem.[64] Zcela zřejmě zde dochází k projevu vůle. Ten však nesměřuje ke vzniku práv a povinností. Zákon o snoubencích hovoří, ať už v rámci výše zmíněných dohod, nebo i v rámci úpravy uzavírání manželství. Po snoubencích například vyžaduje, aby uvedli, že jim nejsou známi překážky pro uzavření manželství, že znají navzájem zdravotní stav a zvážili budoucí majetkové uspořádání.[65] Můžeme tedy hovořit o jistých právech či povinnostech snoubenců, i když bezsankčních. Jedná se o zákonem stanovené povinnosti, jejichž splnění je pro osoby, které hodlají vstoupit do manželství, nezbytném předpokladem pro jeho uzavření. Nejedná se však o povinnosti, jež by byly vyvolány zasnoubením jakožto právním jednáním, resp. jako právní následek takového jednání. Není zde dána vázanost na učinění zasnoubení. Zákon pouze používá pojmu snoubenců pro označení osob, jež hodlají vstoupit do manželství (legislativní zkratku snoubenců zakotvuje v § 656 odst. 1 OZ). Shodně i možnost uzavřít zmíněné dohody nepředstavuje oprávnění, jež by bylo právním následkem zasnoubení. Zasnoubení tak není předpokladem pro uzavření takových dohod. Nepovažuji označení subjektů jako snoubenců možné vykládat tak, že by dohody mohly uzavírat jen osoby, které se spolu skutečně zasnoubily. Domnívám se, že zákon umožňuje uzavřít zmíněné dohody jakýmkoliv osobám, nikoli pouze těm, které se zasnoubily ve smyslu zasnoubení popsaném výše. *Označení snoubenci nemá žádný zvláštní význam, neboť občanský zákoník neupravuje institut zásnub ani s tímto označením nespojuje jiné právní následky, jedná se pouze o legislativní zkratku.*[66] Zasnoubení tedy nevyvolává žádné právní následky a uvedené oprávnění či povinnosti nemají skutečnou vazbu na zasnoubení. To je rozdíl oproti úpravě OZO, neboť zde zasnoubení vyvolávalo řadu právních následků, např. zasnoubená dcera měla nárok na věno, zasnoubený syn na výbavu, soulož mezi snoubenci zakládala podle okolnosti trestný čin svedení pod slibem manželství anebo nárok na náhradu škody pro případ neodůvodněného odstoupení od zasnoubení.[67]

Na základě výše uvedeného je zřejmé, že zasnoubení je pouze faktickým stavem. Některé argumenty, které uvádí J. Haderka, však nelze dle mého názoru vztáhnout na současnou úpravu dle občanského zákoníku a neměly by být ani argumentem pro něž by zasnoubení nemělo být smlouvou. J. Haderka uvádí pro případné pojetí zasnoubení jako smlouvy nutnost zásnubní způsobilosti jako sňatečné a také užití překážek manželství pro zasnoubení.[68] Aplikace takových požadavků by pak činila v praxi mnohé problémy, což je jeden z argumentů, proč zasnoubení

[64] Srov. MELZER, Filip. *Právní jednání a jeho výklad*. Brno: Václav Klemm – Vydavatelství a nakladatelství, 2009, s. 31 a násl.
[65] § 656 OZ.
[66] TÉGL, Petr, MELZER, Filip, JINDŘICH, Miloslav. In MELZER, TÉGL a kol.: *Občanský zákoník IV…1. Díl…,* s. 392.
[67] SEDLÁČEK, Jaromír. In ROUČEK, SEDLÁČEK: *Komentář k československému...*, díl čtvrtý, s. 374.
[68] HADERKA: *Uzavírání manželství*…, s. 34.

nepovažuje za smlouvu.[69] Domnívám se, že ve vztahu k občanskému zákoníku by se tyto důvody uplatnit neměly, a to i s vědomím toho, že dle OZO bylo zapotřebí způsobilosti k manželskému konsenzu[70] a absence překážek manželství.[71] Není důvodu, bylo-li by zasnoubení považováno za smlouvu, aby se uplatnily požadavky na způsobilost k manželskému konsenzu. Například by se mohla zasnoubit i osoba, která by byla již současně ve svazku manželském. Tato překážka by mohla v budoucnu odpadnout. Pokud by se tak nestalo a došlo ke zrušení zasnoubení, nesla by osoba případnou soukromoprávní odpovědnost z toho vyplývající.[72] Stejně tak i dle úpravy BGB je vyžadována obecná způsobilost k právnímu jednání, která má být založena z části na předpisech o svéprávnosti a z části na individuální duševní vyspělosti; výjimkou je souhlas rodičů u omezeně svéprávného a nezletilých.[73] To ovšem považuji odůvodněné, neboť dle BGB zasnoubení vyvolává určité právní následky, např. v případě zrušení možnost žádat náhradu škody. Nebylo by žádoucí, aby se jakýkoli nezletilý mohl prostřednictvím zasnoubení takovým způsobem vázat.

Druhou možností je posoudit zasnoubení jako smlouvu o smlouvě budoucí. Smlouvou budoucí by v daném případě bylo manželství, které již bylo výše posouzeno jako smlouva *sui generis*.

Smlouva o smlouvě budoucí je smlouva, z níž vyplývá povinnost uzavřít v budoucnu jinou smlouvu ve stanovené lhůtě, jinak do jednoho roku.[74] Představuje smluvní povinnost uzavřít smlouvu. Na jejím základě musí strana povinná učinit prohlášení smluvní vůle, omezení je časové a hospodářské.[75] *Úpravu lze užít i ve vztahu k jiným smlouvám než zakládajícím závazek smluvních stran, např. u smlouvy dědické.*[76] Je tedy možné uvažovat o použití i na manželskou smlouvu.

Náležitostí smlouvy o smlouvě budoucí je závazek uzavřít smlouvu a vymezení obsahu budoucí smlouvy alespoň obecným způsobem.[77] Ze zasnoubení by oběma smluvním stranám musela jasně vyplývat povinnost uzavřít manželství a současně, co má být předmětem plnění budoucí smlouvy. I pokud bychom dospěli k tomu, že náležitosti smlouvy o smlouvě budoucí byly splněny, nebylo by možné, vzhledem k dobrým mravům, vynutit splnění povinnosti, tj. uzavření manželství. Samotná podstata smlouvy o smlouvě budoucí by tak byla

[69] Tamtéž.
[70] SEDLÁČEK: *Rodinné právo*…, s. 21.
[71] KRČMÁŘ, Jan. *Právo dědické: Právo rodinné.* Praha, spolek českých právníku „Všehrd", 1920, s. 23.
[72] Například z důvodu předsmluvní odpovědnosti; o možnosti užití tohoto institutu ve vztahu k manželství bude blíže pojednáno na jiném místě této práce.
[73] ROTH, Andreas. In KOCH: *Münchener*…, s. 68 – 69.
[74] § 1785 OZ.
[75] SEDLÁČEK, Jaromír. *Obligační právo. 1. díl.* Praha: Wolters Kluwer, 2010, s. 22.
[76] HULMÁK, Milan. In HULMÁK, Milan a kol. *Občanský zákoník V. Závazkové právo. Obecná část (§ 1721 – 2054). Komentář.* 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 282.
[77] Tamtéž.

prostřednictvím dobrých mravů popřena, přičemž takový závěr vylučuje aplikaci i dalších ustanovení, např. § 1787 OZ (určení obsahu budoucí smlouvy soudem).

To nevylučuje mezi stranami ujednání smlouvy ohledně zasnoubení, která bude blízka smlouvě o smlouvě budoucí. Strany uzavřou smlouvu o budoucím uzavření smlouvy s tím, že obsahem nebude povinnost uzavření takové smlouvy, resp. obsahem nebude následek vynucení splnění povinnosti, tj. nahrazení projevu vůle soudem. Strany se spokojí s nepřímým vynucením a sjednáním si různých následků pro porušení povinnosti uzavření budoucí smlouvy. Jedna ze stran pak může například požadovat náhradu újmy pro porušení povinnosti smlouvu uzavřít, popř. strany mohou sjednat závdavek k takové smlouvě. K takové smlouvě by se vztahovala i předsmluvní odpovědnost. Otázkou je, zda by bylo možné k porušení takové povinnosti ujednat smluvní pokutu. V případě běžného zasnoubení však k uzavření takové smlouvy nedochází.

Zasnoubení lze tedy považovat pouze za faktický stav, konkrétní mimoprávní dohodu o tom, že dvě osoby vstoupí do svazku manželského či registrovaného partnerství. Pokud hovoří občanský zákoník o snoubencích, míní tím legislativní zkratku pro označení osob, které hodlají vstoupit do manželství. Samotný projev vůle osob ohledně zasnoubení nesměřuje ke vzniku práv a povinností.

4 Snoubenci a jejich případné nároky

4.1 Dary mezi snoubenci

Tato kapitola obsahuje pojednání o darech mezi snoubenci a jejich osudu po rozpadu vztahu. Vzhledem k tomu, že OZ nezakotvuje obdobně jako OZO možnost odvolat dary, které byly učiněny vzhledem k budoucímu sňatku, je prostor pro možnost vrácení darů na první pohled omezen. Předně je nutné učinit odlišení mezi dary obyčejnými a dary učiněnými vzhledem k budoucímu sňatku. V případě obyčejných darů připadá v úvahu pouze postup podle úpravy darování v OZ. Jediná možnost vrácení daru je jeho odvolání, a to na základě nouze či pro nevděk. V případě darů učiněných vzhledem k budoucímu manželství je však možné vést podrobnější úvahy, neboť zde může hrát důležitou roli účelové určení daru.

Dále v práci rozeberu pouze dary s účelovým určením, nebude-li uvedeno jinak.

4.1.1 Darování

Modelovým příkladem může být situace, kdy dojde mezi osobami k zasnoubení a při této příležitosti současně k předání prstenu. Ono předání prstenu budeme považovat z právního hlediska za darování.[78] Dárce bezplatně převádí vlastnické právo k prstenu a obdarovaný dar přijímá, což odpovídá pojetí darování dle § 2055 odst. 1 OZ. Vzhledem k tomu, že je spolu s projevem vůle darovat a vůle přijmout dar, skutečně dar odevzdán, není nutná písemná forma.

Z předání zásnubního daru při příležitosti zasnoubení bychom mohli se zřetelem na zamýšlené manželství za určitých okolností usuzovat o darování s podmínkou. Podmínka je upravena v § 548 OZ a násl. Právní úprava stanoví, že vznik, změnu a zánik práv lze vázat na splnění podmínky.[79] Podmínkou rozumíme nejistou budoucí událost.[80]

Vedlejší pohnuty a okolnosti darování mohou mít význam pro posouzení toho, zda právní jednání odpovídá dobrým mravům a zákonu.[81] Subjektivní kauzou rozumíme skutečný motiv, pro který určitá osoba jednání učinila.[82] Současně je účel smlouvy prostředkem jejího výkladu.[83] Vždy však musí být pro druhou stranu zjevný, jinak zůstane pouze motivem, ke kterému není

[78] Nejedná se pouze o společenskou úsluhu, když ta nevyplývá z formalizované dohody, ale spíše z vůle toho, kdo ji poskytuje a je tak možné říci, že má jednostranný charakter. Srov. BEDNÁŘ, Václav, KASÍK, Petr. In HULMÁK a kol.: *Občanský zákoník V…,* s. 2.
[79] § 548 odst. 1 OZ.
[80] ELIÁŠ, Karel a kol. *Nový občanský zákoník s aktualizovanou důvodovou zprávou*. Ostrava: Sagit, 2012, s. 251.
[81] HULMÁK: *Uzavírání smluv…,* s. 10.
[82] Tamtéž.
[83] MELZER, Filip. In MELZER, Filip, TÉGL, Petr a kol. *Občanský zákoník – velký komentář. Svazek I. § 1 – 117*. 1. vydání. Praha: Leges, 2013, s. 614.

přihlíženo.[84, 85] Takový požadavek poskytuje záruku toho, že ti, kteří chtějí prosazovat své zájmy, je musí druhé osobě sdělit, popřípadě musí být tyto zájmy (sledovaný účel) druhé osobě objektivně zřejmé z okolností; v opačném případě tak činí na vlastní nebezpečí. Pokud je skutečný účel zjevně znám oběma stranám, je možné vést úvahu o tom, zda v takovém případě na dané jednání nenahlížet jako na podmíněné. V konkrétním případě tedy jako na darování s podmínkou. Nezbytným předpokladem je, aby došlo ke konkludentnímu ujednání takové podmínky vzhledem k výkladovým pravidlům právního jednání dle § 555 a násl. OZ. Přitom by nemělo jít o darování, které by bylo učiněno i bez ohledu na onen účel, tj. dárce by obdaroval osobu i pokud by daný účel nesledoval.[86]

Primárně budeme zjišťovat skutečnou vůli stran, až nelze-li zjistit, přistoupíme k výkladu normativnímu[87], který může být odlišný od skutečné vůle, to však v zájmu principu poctivosti.[88] Takový výklad je totiž činěn z pohledu adresáta, jak se jeví jemu, a může tak vést k omezení skutečné vůle jednajícího. V případě modelového příkladu, tedy předání zásnubního prstenu při příležitosti zasnoubení, nemůžeme z hlediska adresáta (příjemce daru) hovořit o tom, že je mu zřejmý účel darování, a to budoucí manželství. Domnívám se, že v takovém případě by bylo potřeba bližších okolností, ze kterých bychom usuzovali o vůli jednajícího z pozice adresáta. Účel budoucího manželství zde není dostatečně zřejmý. Takovou konkrétní okolností by mohlo být, pokud by snoubenec snoubence při zasnoubení daroval prsten, o kterém snoubenka ví, že se předává ve snoubencově rodině z generaci na generaci. Nutné je tedy zohlednit to, zda obdarovaný mohl očekávat, že je mu plněno s tím, že dar bude nucen vrátit, nebude-li naplněn účel, který je plněním sledován.[89] Přikláním se k tomu, že v modelovém příkladu nedochází ke konkludentnímu ujednání podmínky. To však nevylučuje, aby v konkrétním případě byla skutečná vůle odlišná a my při výkladu konkrétního právního jednání došli k opačnému závěru.

---

[84] NS se k účelu smlouvy vyjádřil takto: *Právně významným účelem smlouvy je takový účel, který sledují všichni účastníci smlouvy anebo jej sleduje pouze některý z účastníků, ostatní však o tomto cíli vědí nebo jej z okolností, za kterých ke smluvnímu jednání dochází, musejí předpokládat. Sleduje-li jedna ze stran právního úkonu (smlouvy) dosažení účelu, který není vyjádřen v obsahu právního úkonu a o kterém druhá strana neví a vědět nemůže, jde jen o pohnutku, která je právně bezvýznamná a nemá na platnost právního úkonu vliv. Opačné pojetí by mělo za následek narušení právní jistoty a bylo by v rozporu s principem ochrany dobré víry i se zásadami právního státu.* Rozhodnutí NS ze dne 26. 8. 1998, sp. zn. 2 Cdon 736/97. Dostupné v *Právní rozhledy*, 1999, č. 1, s. 36.

[85] Srov. obdobné posuzování v případě kondikce ob rem dle DCFR, kde se vyžaduje, aby osoba věděla, nebo musela vědět, o účelu v době obohacení. BAR, Christian, CLIVE, Eric, SCHULTE-NÖLKE, Hans a kol. *Principles, Definitions and Model Rules of European Private Law. Draft Common Frame of Reference*. Full Edition. Sellier, 2009, s. 3906. Dostupné na http://ec.europa. eu/justice/contract/files/european-private-law_en.pdf.

[86] Srov. obdobné posuzování v případě kondikce ob rem dle DCFR, kde se požaduje, aby účel či očekávání bylo základem obohacení, tedy jinými slovy, aby byl účel kauzální. BAR, CLIVE, SCHULTE-NÖLKE a kol.: *Principles, Definitions*…, s. 3906.

[87] U normativního výkladu zjišťujeme vůli jednajícího z pohledu poctivého adresáta, jak se jevila jemu; zohledňujeme princip poctivosti, to, co právnímu jednání předcházelo, nebo účel, který s právním jednáním mohl spojovat poctivý adresát. MELZER, Filip. In MELZER, TÉGL: *Občanský zákoník...Svazek I*..., s. 600 – 615.

[88] Tamtéž.

[89] Srov. obdobné posuzování v případě kondikce ob rem dle DCFR. BAR, CLIVE, SCHULTE-NÖLKE a kol.: *Principles, Definitions*…, s. 3907.

Obdobná situace bude u jiných darů, které budou činěny vzhledem k manželství. Zde onen účel budoucího manželství bude pravděpodobně méně zřejmý než v případě zásnubního daru, proto bude vždy záležet na konkrétních okolnostech právního jednání a jeho výkladu.

Pokud bychom dospěli v konkrétním případě k tomu, že došlo ke konkludentnímu ujednání darování s podmínkou, je třeba učinit bližší pojednání o takové podmínce a současně o možnosti takovou podmínku vůbec ujednat. Tradiční členění podmínek je na odkládací a suspenzivní, dle toho, zda na události závisí počátek či zánik účinků právního jednání; a dále členění na pozitivní a negativní, dle toho, zda je právní jednání závislé na tom, že určitá událost nastane anebo nenastane.[90] V modelovém případě bychom usuzovali pravděpodobně o odkládací pozitivní podmínce. Právní jednání budeme vykládat tak, že k účinkům darování dochází okamžikem uzavření manželství, tedy splněním podmínky. Tomu odpovídá i faktický stav v naší společnosti, kdy si žena po uzavření manželství zásnubní prsten ponechává. Na misce vah při výkladu takového právního jednání přitom musíme nutně brát v potaz zvláštní interpretační pravidlo, dle kterého v pochybnostech jde o podmínku odkládací[91]; dále interpretační pravidlo dovozené k úpravě OZO, které je zajisté aplikovatelné i za účinnosti občanského zákoníku, dle kterého v pochybnostech má být negativní rezolutivní podmínka vyložena jako pozitivní odkládací.[92] Současně E. Tilsch uvádí, že výklad je nutné činit podle toho, které účinky jsou přiměřenější smyslu právního jednání, zejména *bylo-li ihned plněno, jedná se spíše myslit na výminku resolutivní.*[93] Shodné uvádí i zmíněný § 548 odst. 3 OZ, který zakotvuje domněnku pro případ, že z právního jednání nebo jeho povahy neplyne něco jiného. Roli při výkladu může hrát i to, zda je darování časově ohraničeno, tedy zda se předpokládá splnění podmínky v určitém časovém horizontu. Vzhledem k výše uvedenému se domnívám, že smyslu právního jednání odpovídá spíše odkládací podmínka. Jedná se přitom o podmínku potestativní, tedy takovou, která závisí na vůli osoby, jejíž práva a povinnosti jsou od budoucí nejisté události odvislá.[94] Není možné, aby ji splnila jiná osoba, což vylučuje ustanovení § 549 odst. 1 OZ. Dárce či obdarovaný mohou však splnění takové podmínky zmařit. Zmařením podmínky rozumíme situaci, kdy je jisto, že podmínka nemůže být splněna.[95] Taková situace by mohla například nastat, pokud by dárce změnil pohlaví. V takovém případě by byla podmínka považována za splněnou, tedy nastane fikce toho, že obdarovaný s dárcem uzavřel manželství a zásnubní prsten by si mohl ponechat.[96] Problematické bude odlišení pouhého ztížení či oddálení splnění podmínky od jejího zmaření.

[90] TILSCH, Emanuel. *Občanské právo. Část všeobecná.* Praha: Wolters Kluwer, 2012, s. 176.
[91] § 548 odst. 3 OZ.
[92] TILSCH: *Občanské právo…,* s. 177.
[93] Tamtéž.
[94] MELZER, Filip. In MELZER, TÉGL a kol.: *Občanský zákoník...Svazek I....*, s. 542.
[95] Tamtéž, s. 553.
[96] § 549 odst. 2 OZ.

Například bude-li dárce v daném vztahu nevěrný. V konkrétním případě je třeba podle okolností zvažovat, zda je přiměřenější posuzovat případ jako zmaření podmínky, nebo jako ztížení či oddálení podmínky, kdy druhá strana bude mít právo na náhradu škody na základě porušení principu poctivosti.[97] Hlediskem, ke kterému je možné přihlédnout, je to, *zda strana oprávněná podmínku splnit, k jejímu splnění již podstatně přispěla*.[98] Například pokud by týden před uzavřením manželství vyšlo najevo, že partner (dárce zásnubního prstenu) je dlouhodobě nevěrný a z manželství by tak sešlo, jednalo by se spíše o zmaření podmínky. Mimo účel posouzení zmaření podmínky však příčiny rozvratu nejsou relevantní. Přitom příčiny rozvratu musí nabýt takové intenzity, aby odůvodňovaly zmaření podmínky. Domnívám se, že v těchto případech mohou být hlediskem intenzity příčin rozvratu dobré mravy.[99, 100]

Pokud je možné na základě pravidel o výkladu právního jednání posoudit zásnubní dar jako darování s podmínkou, je nutné vzít v potaz to, zda je vůbec taková podmínka možná. *Při konstrukci podmíněné darovací smlouvy je třeba se vyvarovat zejména podmínek nemožných, nemravných, šikanujících a odporujících veřejnému pořádku.*[101] V tomto případě by taková podmínka mohla být nemravná.

Dobrými mravy rozumíme *způsoby chování bez újmy jinému člověku, zvířeti nebo přírodě, obecně uznávané rozhodnou částí společnosti*.[102] Dle NS je *dobrými mravy míněn souhrn společenských, kulturních a mravních norem, jež v historickém vývoji osvědčují jistou metafyzičnost (neměnnost), vystihujíce podstatné historické tendence sdílené rozhodující částí společnosti, a mají povahu norem základních*.[103] V jiném rozhodnutí vymezil NS dobré mravy jako *mimoprávní soubor pravidel chování, který je vlastní obecně uznávaným vzájemným vztahům mezi lidmi a mravním principem společenského řádu*.[104] Jsou obecným

---

[97] MELZER, Filip. In MELZER, TÉGL a kol.: *Občanský zákoník...Svazek I....*, s. 553.
[98] Tamtéž.
[99] Srov. rozhodnutí Okresního soudu v Pardubicích ze dne 3. 12. 2015, sp. zn. 25C 213/2013. V tomto rozhodnutí Okresní soud v Pardubicích nepřiznal neprovdané matce nárok na výživné dle § 920 odst. 1 OZ, a to s odkazem na porušení dobrých mravů ze strany matky dítěte [odkazuje přitom na §§ 2 odst. 3, 7 a 8 OZ. Matka dítěte spolu s otcem plánovala dlouhodobě svatbu, přičemž 10 dní před svatbou vyšlo najevo, že otce dítěte po dobu 3 měsíců soustavně podvádí. Dle soudu *chování žalobkyně, která evidentně udržovala několik měsíců těsně před svatbou intimní vztah s jiným partnerem, tak lze hodnotit i v návaznosti znaleckého posudku Dr. N. jako jednání osobnosti nevyzrálé, ne zcela odpovědné a citově ve vztahu k životnímu partnerovi dosud nezakořeněné. Z důkazu lze dovodit i to, že pokud by nevěra žalobkyně nebyla odhalena, pak ona sama by zrušení svatby neiniciovala. Soud tak považuje v tomto případě námitku žalovaného (otce dítěte, pozn. autora) týkající se dobrých mravů za důvodnou. Soud za této situace nemůže žalobkyni výživné přiznat, neboť by takový nárok byl, vzhledem k dlouhodobé nevěře praktikované bezprostředně před termínem svatby, v příkrém rozporu s dobrými mravy.]*.
[100] Blíže k možnosti soudu řešit mimořádné právní případy optikou spravedlnosti a nikoli pouze formálně slovy zákona ELIÁŠ, Karel. Ekvita a občanský zákoník. In ZOUFALÝ, Vladimír (ed). *Karlovarské právnické dny*. Praha: Leges, 2017, s. 43.
[101] ELISHER, David. Darování s podmínkou, příkazem a jiné vedlejší doložky při darovací smlouvě. *Rekodifikace & praxe*, 2013, č. 8, s. 5.
[102] TELEC, Ivo. Poctivost a důvěra, dobrá víra, dobré mravy, veřejná morálka a veřejný pořádek. *Právní rozhledy*, 2011, č. 1, s. 3.
[103] Rozhodnutí NS ze dne 17. 5. 2001, sp. zn. 20 Cdo 263/2001.
[104] Rozhodnutí NS ze dne 9. 6. 2000, sp. zn. 21 Cdo 1880/99.

univerzálním korektivem, jehož obsah není přesně ohraničen.[105] Většinou je chápeme spíše intuitivně než rozumově.[106] Podléhají rychlým změnám, ve sféře manželství a sexuální morálky to pak platí dvojnásob.[107] V rozporu s dobrými mravy je takové *jednání, které obyčejně považujeme za dovolené, ale stalo se za takových okolností, že je tím dotčena sociální soudržnost*.[108]

Ve vztahu k zásnubním darům nalezneme v literatuře názory, podle kterých by bylo možné darování s odkládací či rozvazovací podmínkou ve vztahu k manželství.[109] *Není však vyloučeno, že dary učiněné se zřetelem na zamýšlené manželství by bylo možné považovat za darování učiněná pod rozvazovací podmínkou, jež by se zmařením manželství splnila, což by zakládalo nárok na vrácení přijatého plnění.*[110] Autoři citovaných publikací pravděpodobně takovou podmínku nepovažují za nemravnou.

V rámci úpravy dědického práva v OZ je přitom stanoveno, že nemravnou je vedlejší doložka ukládající odkazovníkovi, popř. dědici, aby manželství uzavřel či neuzavřel, popř. aby v něm setrval či jej zrušil.[111] Pokud by bylo darováno po dobu, než uzavře osoba manželství, nešlo by o podmínku nemravnou.[112, 113] Jedná se o důvody, které mají zamezit nepřípustným zásahům ze strany zůstavitele do osobních práv dědice či odkazovníka v oblasti manželských vztahů.[114] Důvodová zpráva se v tomto ohledu hlásí k úpravě obsažené v OZO a vládním návrhu občanského zákoníku z roku 1937[115], obdobně pak literatura při svém výkladu odkazuje na výklad podaný k OZO.[116] D. Elisher uvádí, že posouzení těchto podmínek jako nemravných je možné vztáhnout i na darování.[117] S uvedeným názorem nelze souhlasit bez dalšího vysvětlení. Akceptovatelný je snad ještě názor nemravnosti darovaní v případě, kdy dojde k darování s podmínkou, že určitá osoba musí s jinou uzavřít manželství, nebo se rozvést. Situace je v našem modelovém příkladu však odlišná, neboť není darováno s tím účelem, aby druhá osoba byla fakticky nucena vstoupit do manželství, ale dochází k darování vzhledem k již zamýšlenému manželství. Ze stejného důvodu by nebyla nemravnou podmínka v případě, kdy by třetí osoba obdarovala snoubence vzhledem k budoucímu manželství (svatební dar). Lze přitom uvést, že i přes obdobnou úpravu v rámci dědického práva i OZO umožňoval vrácení darů učiněných

[105] MATES, Jan, KOPECKÁ MATESOVÁ, Šárka. Pár poznámek k úpravě institutu dobrých mravů v NOZ. *Bulletin advokacie*, 2011, č. 7 – 8, s. 26.
[106] TELEC: Poctivost a důvěra…, s. 3.
[107] SALAČ, Jaroslav. *Rozpor s dobrými mravy a jeho následky v civilním právu*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2004, s. 245.
[108] SEDLÁČEK, Jaromír. In ROUČEK, SEDLÁČEK: *Komentář k československému…,* díl pátý, s. 549.
[109] HADERKA: *Uzavírání manželství*…, s. 39.
[110] ZÁTURECKÝ, Josef. In RADIMSKÝ, RADVANOVÁ: *Zákon o rodině…,* s. 24.
[111] § 1552 OZ.
[112] § 1552, druhá věta OZ.
[113] K možným výkladovým problémům tohoto ustanovení srov. KLEIN, Šimon. In PETROV, VÝTISK, BERAN a kol.: *Občanský zákoník*…, s. 1523.
[114] BÍLEK, Petr. In FIALA, Roman, DRÁPAL, Ljubomír a kol. *Občanský zákoník IV. Dědické právo (§ 1475 – 1720). Komentář.* 1. vydání, Praha: C. H. Beck, s. 221.
[115] ELIÁŠ a kol.*: Nový občanský zákoník*…, s. 640.
[116] BÍLEK, Petr. In FIALA, DRÁPAL a kol.: *Občanský zákoník IV*…, s. 221.
[117] ELISHER, David. *Darování a jeho podoby v novém soukromém právu.* Praha: Wolters Kluwer, 2016, s. 90.

vzhledem k manželství a nebylo shledáváno, že by se jednalo o něco nemravného.[118] Přikláním se tak k J. Haderkovi či J. Zátureckému a takovou podmínku neshledávám nemravnou.

Na tomto místě je vhodné uvést rozdíl mezi rozvazovací podmínkou a příkazem, neboť v případě darování vzhledem k budoucímu manželství může nastat situace, kdy povaze právního jednání bude odpovídat spíše rozvazovací podmínka než odkládací. Darování s příkazem je upraveno v ustanovení § 2064 OZ, který stanoví, že bylo-li darováno s příkazem, může dárce požadovat splnění takového příkazu, a to za podmínky, že sám již splnil. Příkaz doktrína za účinnosti OZO definovala jako závazek, který byl uložen dárcem obdarovanému, aby něco vykonal nebo opominul.[119] Vyjdeme-li se závěru, že darování s příkazem není zvláštní podobou darování s rozvazovací podmínkou, přičemž se liší těmito okolnostmi: *a)příkazem má býti obdarovaný zavázán, resolutivní podmínkou nikoliv, příkazem stanoví se obdarovanému povinnost (žalovatelná), b) příkaz se má splniti, pokud možno úplně, výminka musí býti splněna úplně*[120], pak je zřejmé, že s ohledem na dobré mravy není možné darování s takovým příkazem.

V úvahu dále připadá odvolání daru, a to jak obyčejných darů, tak také darů učiněných vzhledem k budoucímu manželství v závislosti na jejich posouzení jako darování s podmínkou. Úprava v občanském zákoníku vychází ze zásadní neodvolatelnosti daru.[121] Ačkoli tradiční úpravy znají například odvolání daru pro pozdější narozené dítě a jiné[122], zakotvuje OZ pouze odvolání daru pro nevděk a pro nouzi.[123] Ve vztahu k rozpadu vztahu tak připadá v úvahu odvolání pro nevděk.

Odvolání daru pro nevděk je upraveno v § 2072 OZ a násl. Zákon stanoví, že odvolání daru je možné v případě, kdy obdarovaný jedná úmyslně či z hrubé nedbalosti, tímto jednáním ublíží obdarovanému, popř. osobě jemu blízké a toto jeho jednání je zjevným porušením dobrých mravů.[124] V takovém případě pak dárce získává právo odstoupit od smlouvy a požadovat vydání celého daru, a není-li to možné, pak zaplacení jeho obvyklé ceny.[125]

Vzhledem k tomu, že zákon vyžaduje zcela zjevné porušení dobrých mravů, nebude jednání obdarovaného, který vztah ukončil, naplňovat tuto podmínku. To platí však pouze obecně. Lze si představit konkrétní případy, ve kterých bychom konstatovali zjevné porušení dobrých mravů. Pokud ve výše zmíněném rozhodnutí Okresní soud v Pardubicích konstatoval,

---

[118] Jak bylo uvedeno výše, k vrácení darů dochází například i dle BGB.
[119] SEDLÁČEK, Jaromír. *Obligační právo. Díl II. Speciální ustanovení o jednotlivých typech smluvních*. 2. vydání. V Brně: Československý akademický spolek Právník, 1946, s. 21.
[120] Tamtéž.
[121] ELIÁŠ a kol.*: Nový občanský zákoník*…, s. 733.
[122] Například OZO obsahoval odvolání daru pro nouzi, hrubý nevděk obdarovaného, zkrácení povinné výživy, neopominutelného dědice, věřitelů, narození potomka a neuskutečnění manželství. ELISHER: *Darování a jeho podoby …,* s. 107.
[123] Tamtéž.
[124] § 2072 odst. 1 OZ.
[125] Tamtéž.

že prokázaná nevěra po dobu 3 měsíců před svatbou představuje porušení dobrých mravů, je možné, aby některé situace mohly naplnit zjevné porušení dobrých mravů. Bude se jednat především o ty případy, ve kterých bude prokázáno, že jeden z partnerů udržuje vztah pouze se záměrem získávání darů a obohacování se na úkor druhého partnera, přičemž současně je mu dlouhodobě nevěrný a od počátku nemá v úmyslu s ním uzavřít manželství.

Můžeme dojít k závěru, že v případě darů mezi partnery při rozpadu vztahu je možné užít ustanovení o odvolání daru pro nevděk. V konkrétním případě je pak nutné posoudit, zda došlo ke zjevnému porušení dobrých mravů. Mimo to je však možné odlišit dary běžné, kterými dárce obdaroval svého partnera bez ohledu na budoucí manželství, a ty, které jsou činěny vzhledem k budoucímu manželství. U druhé skupiny darů musíme darování posoudit podle výkladových pravidel jednání a zkoumat, zda nedošlo konkludentně k ujednání podmínky týkající se manželství. Následně se také zabývat tím, zda se jedná o podmínku odkládací či rozvazovací, a zda se jedná o podmínku, kterou je možné ujednat, tj. zda se nepříčí například dobrým mravům. Takové posouzení bude vždy záviset na konkrétních okolnostech případu.

Výše uvedené závěry však nejsou vázány pouze na zasnoubení a manželství. Takový postup je možný i v případě jiného soužití dvou osob. To, že se osoby zasnoubily a hodlají vstoupit do manželství, popř. uzavřít registrované partnerství, má význam pouze z hlediska posouzení účelu darování. I v případě nesezdaného soužití však můžeme dovodit na základě výkladových pravidel jednání darování s podmínkou vzhledem k určitému účelu, jež je osobami sledován, popřípadě možnost zjevného porušení mravů a možnosti odvolat dar pro nevděk.

4.1.2 Bezdůvodné obohacení

V případě darů by bylo dále možné uvažovat o možnosti aplikace ustanovení o bezdůvodném obohacení, a tak povinnosti snoubence vydat ochuzenému to, oč se obohatil bez spravedlivého důvodu.[126] Úpravu v občanském zákoníku nalezneme v § 2991 OZ a následujících. Povinnost vydat bezdůvodné obohacení je zakotvena jako obecná, doplněná výčtem typických případů.[127] Nejedná se o právní důvody výlučné a je dán prostor pro nalézání jiných.

Takový systém úpravy bezdůvodného obohacení lze označit za standardní v kontinentálních právních řádech.[128] Stejně tak úprava německá zakotvuje obecnou povinnost vydat bezdůvodné obohacení, kterou doplňuje různými tradičními kondikcemi.[129, 130]

---

[126] § 2991 OZ.
[127] ELIÁŠ a kol.*: Nový občanský zákoník*…, s. 733.
[128] Tamtéž.
[129] GALLO, Paolo. Unjust Enrichment: A Comparative Analysis. *The American Journal of Comparative Law*, 1992, svazek 2, č. 40, s. 441.
[130] Podrobněji např. ZIMMERMANN, Reinhard, DU PLESSIS, Jacques. Basic Features of the German Law of Unjustified Enrichment. *Restitution Law Review*, 1994, č. 2, s. 407.

Jednou z těchto kondikcí zakotvených v německém právním řádu je *condictio causa data causa non secuta*. Jedná se o kondikci, která má svůj původ v římském právu, kde její funkce byla úzce spojena s převládající koncepcí pojetí smlouvy.[131] Vzhledem k tomu, že jen úzký okruh dohod byl považován za smlouvy z právního hlediska, byla jich velká část v právu nevynutitelných; aby byla osobám poskytnuta dostatečná ochrana, byla vytvořena tato kondikce, na základě které osoby mohly požadovat nazpět to, co poskytly.[132] Samozřejmě v úpravě BGB nemá kondikce tak široký rozsah, neboť BGB uznává odpovědnost z důvodu jakékoli smlouvy a poskytuje smluvní prostředky k vymožení plnění, je-li smlouva platná, popř. je-li neplatná, možnost požadovat to, co bylo převedeno na základě *kondikce indebiti* dle § 812 odst. 1, věta první BGB.[133] Dle věty druhé § 812 odst. 1 BGB je zakotvena tato kondikce; BGB vytváří zvláštní právní důvod v podobě účelu, za kterým dle srozumění stran jedna strana plnila druhé; není-li účel naplněn, dochází k odpadnutí právního důvodu, a tedy nastává povinnost vrátit plnění. Výslovně obdobnou konstrukci obsahuje taktéž DCFR.[134] Tato situace je označována také jako *condictio ob rem*.[135] Restituční nárok má být přiznán, pokud plněním není dosaženo výsledku, ke kterému plnění směřovalo.[136] To zpravidla obtížné určit není, avšak hlavním problémem tohoto nároku je určení oblasti, ve kterém má být použit.[137] Úprava obsažená v občanském zákoníku výslovně neupravuje tento druh kondikce.[138]

Účel, za nímž je dle srozumění stran plněno, můžeme nalézt i v rozhodovací praxi soudů za účinnosti starého občanského zákoníku. Soudy se především zabývaly tím, od jakého okamžiku v takových případech běží promlčecí lhůta.[139] Nejblíže pojetí kondikci *ob rem* je pravděpodobně právní režim zálohy, v případě, kdy smlouva, k níž se váže, není uzavřena. Úprava zálohy byla obsažena v § 498 ObčZ, který stanovil, že na to, co bylo dáno před uzavřením smlouvy některým účastníkem, hledí se jako na zálohu. Byla-li poskytnuta záloha a nedošlo-li k uzavření smlouvy, posuzovala se záloha podle ustanovení o bezdůvodném obohacení.[140] Záloha se stala

131 EVAN-JONES, Robin. The Claim to Recover What Was Transferred for a Lawful Purpose Outwith Contract (Condictio Causa Data Causa Non Secuta). *Acta Juridica* 139, 1997, s. 139.
132 Tamtéž.
133 ZIMMERMANN, DU PLESSIS: Basic…, s. 19.
134 Čl. VII. – 2:101 DCFR.
135 ZIMMERMANN, Reinhard. Unjustified Enrichment: The Modern Civilian Approach. *Oxford Journal of Legal Studies*, 1995, svazek 15, č. 3, s. 408.
136 Tamtéž.
137 Tamtéž.
138 Srov. PETROV, Jan. Bezdůvodné obohacení v NOZ: reakce na příspěvek prof. Tichého. *Bulletin advokacie*, 2011, č. 5, s. 41.
139 Například rozhodnutí NS ze dne 16. 12. 2010, sp. zn. 28 Cdo 2284/2010 anebo rozhodnutí NS ze dne 19. 3. 2009, sp. zn. 30 Cdo 1331/2007.
140 ŠKÁROVÁ, Marta. In ŠVESTKA, Jiří, SPÁČIL, Jiří, ŠKÁROVÁ, Marta, HULMÁK, Milan a kol. *Občanský zákoník II. Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 1510.

bezdůvodným obohacením v okamžiku, jakmile bylo zřejmé, že k uzavření smlouvy nedojde.[141] Dle judikatury nebyla považována za závazek, ale za plnění budoucího závazku, který se teprve uzavře.[142] Tato konstrukce byla převzata i do občanského zákoníku, který zakotvuje vyvratitelnou domněnku zálohy jako toho, co jedna strana dala druhé před uzavřením smlouvy.[143] I za účinnosti OZ, nedojde-li k uzavření smlouvy, postupuje se podle ustanovení o bezdůvodném obohacení.[144] V případě zálohy může ten, kdo zálohu poskytl, požadovat ji nazpět i bez udání důvodu či sdělení skutečnosti, že smlouvu neuzavře.[145] Tím totiž odpadá účel, za nímž byla záloha poskytnuta.[146] Na první pohled se tak od kondikce *ob rem* upravené v BGB liší v tom, že v případě kondikce se uplatní § 815 BGB, který zakotvuje dva případy, ve kterých převodce není hoden ochrany.[147] Jedná se o případ, kdy převodcem sledovaný záměr byl nemožný od počátku a ten o tom věděl, nebo případ, kdy převodce zabránil dosažení sledovaného výsledku v rozporu s pravidly dobré víry.[148] Limit zmaření účelu v rozporu s pravidly dobré víry se nepochybně uplatní[149], avšak vzhledem k povaze zálohy je takový případ obtížně představitelný. Pokud ten, kdo zálohu poskytl, ji požaduje nazpět, není to v rozporu s pravidly dobré víry, neboť záloha nemá žádnou důkazní funkci, nepropadá při porušení smlouvy. Jedná se pouze o ustanovení, která nám napomáhá určit povahu plnění, jež bylo jednou stranou poskytnuto druhé před uzavřením smlouvy. Druhý limit je taktéž obtížně představitelný, neboť účelem zálohy je uzavření smlouvy. Ačkoli se soudy nezabývaly povahou zálohy jako takové a předmětem jejich rozhodování byla otázka běhu promlčecích lhůt, domnívám se, že záloha nepředstavuje nic jiného než případ kondikce *ob rem*. Drobné odlišnosti týkající se limitů kondikce *ob rem* dle BGB a zálohy neznamenají, že bychom na zálohu neměli nahlížet jako na případ této kondikce.

Pod kondikci *ob rem* bychom mohli zařadit situaci, (1) kdy osoba poskytne zápůjčku na koupi věci, která mu má být následně převedena, což však nenastane;[150] (2) když otec snoubenky pomáhá s rekonstrukcí snoubencova bytu v očekávání, že v něm budou snoubenci v budoucnu bydlet;[151] (3) když osoba zašle snoubencům svatební dar s ohledem na budoucí manželství, načež však v předvečer svatby se vztah snoubenců nenapravitelně rozpadne a ze svatby sejde[152] anebo

[141] Tamtéž.
[142] Rozhodnutí NS ze dne 31. 10. 2012, sp. zn. 33 Cdo 1814/2011.
[143] § 1807 OZ.
[144] Srov. PETROV, Jan. In HULMÁK a kol.: *Občanský zákoník V*…, s. 383.
[145] Tamtéž.
[146] Tamtéž.
[147] ZIMMERMANN, DU PLESSIS: Basic…, s. 21.
[148] § 815 BGB.
[149] Takový požadavek je možné dovodit z § 6 odst. 2 OZ.
[150] Rozhodnutí NS ze dne 16. 12. 2010, sp. zn. 28 Cdo 2284/2010.
[151] BAR, CLIVE, SCHULTE-NÖLKE a kol.: *Principles, Definitions…, s. 3906*.
[152] Tamtéž, s. 3891.

(4) případy, kdy osoba obdrží plnění za tím účelem, aby s někým vstoupila do manželství nebo jej učinila svým dědicem.[153]

Vyjdeme-li z modelového příkladu uvedeného na počátku kapitoly o darování, je na první pohled možné darování snubního prstenu mezi snoubenci za účelem uzavření manželství, za splnění podmínek, které požaduje německá doktrína (například negativní podmínky dle již zmíněného § 815 BGB, nebo nutnost dosažení konsenzu ohledně účelu[154]), popř. podmínek dle evropského občanského zákoníku (obohacený věděl nebo mohl vědět o účelu, které plnění sledovalo; osoba akceptovala, nebo můžeme důvodně předpokládat, že akceptovala, že přijaté plnění musí být při nedosažení účelu navráceno[155]), podřadit pod kondikci *ob rem*. Otázkou, která vyvstává, je, zda této kondikci nekonkurují smluvní instrumenty, jež poskytuje občanský zákoník. Můžeme se setkat s názory, které na danou otázku odpovídají kladně a uvádí, že přebírat takovou konstrukci je v našem právním prostředí zbytečné, neboť v konkrétním případě je možné postupovat dle příslušných smluvních instrumentů.[156] Jiná literatura však přebírá tento druh kondikce bez dalšího.[157]

V případě darů mezi snoubenci připadá v úvahu konkurence s darováním s podmínkou. Domnívám se, že je nadbytečné vytvářet konstrukci kondikce *ob rem* a je možné postupovat podle příslušné smluvní právní úpravy. Jinými slovy, není nutné vytvářet konstrukci účelu jako právního důvodu; právním důvodem bude daná smlouva, která v případě rozvazovací podmínky jejím naplněním odpadne, tudíž se bude jednat o případ kondikce *ob causam finitam*[158] (plnění z právního důvodu, který odpadl[159]). Zajímavé je, jak bylo uvedeno v kapitole o darování, že velmi často při výkladu právního jednání přihlížíme ke stejným hlediskům, jako v případě kondikce *ob rem* dle DCFR. Závěry v případě podmíněného darování budou tak velmi často shodné jako v případě kondikce, ačkoli ne bezvýjimečně. Kondikce *ob rem* by připadala v úvahu pouze v tom případě, že by mezi stranami nedošlo k uzavření smlouvy a nebylo tak možné uvažovat o podmíněné smlouvě. V takovém případě by totiž neexistoval právní důvod, který odpadl. Taková situace by však byla výjimečná, neboť ve většině případů mezi stranami dovodíme uzavření smlouvy.

153 ZIMMERMANN, DU PLESSIS: Basic…, s. 19.
154 BAR, CLIVE, SCHULTE-NÖLKE a kol.: *Principles, Definitions*…, s. 3960.
155 Čl. VII.- 2:101 odst. 4 písm. b), písm. c) DCFR.
156 PETROV, Jan. In HULMÁK, Milan a kol. *Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§2055 – 3014). Komentář.* 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 1863 – 1864.
157 SEDLÁČEK, Dušan. In PETROV, VÝTISK, BERAN a kol.: *Občanský zákoník…,* s. 2969.
158 TICHÝ, Luboš. Bezdůvodné obohacení, základní pojmy a návrh občanského zákoníku. *Bulletin advokacie*, 2011, č. 5, s. 17.
159 § 2991 odst. 2 OZ.

Takové rozlišení, tedy kondikce *ob rem* na jedné straně, a na druhé straně darování s podmínkou, není cizí ani DCFR[160] nebo jiným právním řádům.[161] Pokud chování subjektu můžeme posoudit jako právní jednání, v našem případě jako darování, je nutné dále zkoumat na základě výkladových pravidel jednání, zda mezi stranami došlo k ujednaní určitého účelu jako podmínky, a to už ať výslovně či implicitně. Skotské právo rozlišuje situaci, kdy je převedeno X v úmyslu obdarovat osobu vzhledem k zamýšlenému manželství, a situaci, kdy X je převedeno z důvodu představy manželství.[162] V prvním případě pro kondikci *ob rem* není prostor, neboť se jedná o darování s podmínkou, naproti tomu v druhém případě se má uplatnit kondikce *ob rem*, neboť takové jednání není možné posoudit jako darování s podmínkou.[163] Druhá situace je pak ilustrována příkladem, dle kterého osoba A daruje osobě B věc X na základě vzájemného porozumění, že osoba A bude dědicem B. Pokud dědictví selže, má osoba A nárok na vrácení věci X prostřednictvím kondikce *ob rem*.[164] Taková konstrukce by do našeho právní řádu však neměla být dle mého názoru přejímána. Plně si vystačíme s darováním, které je vázáno na podmínku. V ilustračním příkladu týkajícího se darování vzhledem k vzájemnému porozumění bychom tak museli zkoumat, zda není možné dovodit implicitní sjednání podmínky vzhledem k výkladovým pravidlům o právním jednání. Pokud nikoli, pak by se jednalo o darování nepodmíněné a osoba A by neměla nárok na vrácení X. Vždy je přitom nutné zkoumat, zda podmínka může být ujednána, zda není v rozporu s dobrými mravy jako v modelovém případě č. 4, kde podmínka vyvolává pochybnosti o souladnosti s dobrými mravy. To pak může mít vliv na platnost daného jednání jako celku, popř. pouze podmínky.[165]

Uvedené však nevylučuje kondikci *ob rem* v jiných případech, například v modelovém příkladu číslo 2 uvedeném výše, kdy otec snoubenky pomáhá s rekonstrukcí snoubencova bytu v očekávání, že v něm budou snoubenci v budoucnu bydlet. Uvedená problematika bude řešena na příslušném místě této diplomové práce.

4.1.3 Zásnubní dar jako závdavek

Římské právo rozlišovalo dva druhy závdavku, přičemž jedním z nich byl závdavek trhový a druhý závdavek vztahující se k manželství. Trhový byl obdobný podobě závdavku

[160] Modelový příklad č. 3 je právě příkladem darování s podmínkou, a to odkládací. *D sends to E1 and E2 a wedding present in view of their prospective marriage. On the eve of the wedding the relationship between E1 and E2 irretrievably breaks down when E2 discovers E1 has been concurrently involved with another woman. The wedding is cancelled. D's gift was expressly or impliedly subject to the suspensive condition that E1 and E2 were to marry. Accordingly D's gift is without effect. The enrichment of E1 and E2 by D is unjustified. D can demand a return of the present*. BAR, CLIVE, SCHULTE-NÖLKE a kol.: *Principles, Definitions*…, s. 3891.

[161] Například skotské právo; srov. EVAN-JONES: The Claim…, s. 148.

[162] EVAN-JONES: The Claim…, s. 148.

[163] Tamtéž.

[164] Tamtéž.

[165] Srov. MELZER, Filip. In MELZER, TÉGL a kol.: *Občanský zákoník…Svazek I*…, s. 548 – 549.

upravenému v OZ. Pokud neupravuje občanský zákoník speciální závdavek, je možné vést úvahy o tom, zda nelze postupovat dle „trhového".

Otázkou je, zda můžeme zásnubní darování posoudit jako závdavek a nikoli jako darování v právním smyslu. Úprava závdavku je obsažena v části čtvrté OZ, konkrétně v hlavě I Všeobecná ustanovení o závazcích Přitom *obecná ustanovení o vzniku, změně a zániku práv a povinnosti ze závazků v části čtvrté tohoto zákona se použijí přiměřeně i na vznik, změnu a zánik jiných soukromých práv a povinností.*[166] Důvodová zpráva pak k tomu uvádí, že ustanovení o smlouvě, splnění dluhu, zajištění závazků a další jsou aplikovatelná na práva a povinnosti, které vyplývají z ustanovení jiných částí zákona.[167] Ustanovení § 11 OZ odkazuje pouze na tři díly, a to vznik, zánik a změnu. Odkaz však nelze chápat tak, že se omezuje pouze na tyto díly.[168] Je tak možná aplikace na dvoustranná či vícestranná právní jednání, které nevedou ke vzniku závazků. Jako příklad je literaturou uváděna dohoda rodičů o styku otce s nezletilým dítětem.[169] Předpokladem pro aplikaci je skutečné dotčení více subjektů (stran).[170] V takovém případě je možná aplikace na manželství či zasnoubení.

Zákon stanoví, že ustanovení se použijí přiměřeně. Jde o odkaz používaný v případě, že se nemá uplatnit právní úprava v plném rozsahu[171] a zákonodárce tím vyjadřuje volnější vztah.[172] Pro poznání obsahu a rozsahu právní normy je pak nutné zhodnotit, které předpokládané právní následky se na daný případ mohou vztahovat a které nikoli. Ustanovení se tedy budu pokoušet vykládat v souladu s tímto požadavkem.

Vzhledem k tomu, že zasnoubení považujeme pouze za faktický stav, není možné k němu přiměřeně aplikovat závdavek. Jedinou možností by bylo vztáhnout závdavek na manželství jako smlouvu *sui generis*. To však není možné z běžného darování při zasnoubení na základě výkladových pravidel právního jednání dle občanského zákoníku dovodit, neboť pro osoby je zřejmé, že zásnubní dar se vztahuje k zasnoubení. Snoubenci by si tak museli ujednat, že se vztahuje k manželství, a to včetně toho, že zásnubní dar představuje závdavek, neboť zákon vyžaduje ujednání o něm. Při zasnoubení a odevzdání zásnubního daru však nelze hovořit o jeho ujednání. Pokud by si jej však strany ujednaly, a to ve vztahu k manželství, domnívám se, že je možné dle daného ustanovení o závdavku postupovat. Byla by tedy dána možnost žádat náhradu

---

166 § 11 OZ.
167 ELIÁŠ a kol.*: Nový občanský zákoník*…, s. 733.
168 LAVICKÝ, Petr a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1 – 654). Komentář.* 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 109.
169 TINTĚRA, Tomáš, PODRAZIL, Petr, PETR, Pavel. *Základy závazkového práva 1. díl.* Praha: Leges, 2016, s. 63.
170 MELZER, Filip, TÉGL, Petr. In MELZER, TÉGL a kol.: *Občanský zákoník*…*Svazek I*…, s. 201.
171 VEDRAL, Josef a kolektiv odboru vládní legislativy Úřadu vlády. *Metodická pomůcka pro přípravu návrhů právních předpisů (III.část)*, s. 3 [online]. vlada.cz [cit. 22. dubna 2017]. Dostupné na http://www.vlada.cz/assets/ppov/lrv/dokumenty/Metodicka_pomuckaIII.pdf
172 MELZER, Filip. *Metodologie nalézání práva. Úvod do právní argumentace*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 116.

škody či si závdavek ponechat, popř. požadovat dvojnásobek v závislosti na tom z příčiny koho nedošlo ke splnění dluhu. Nutným předpokladem je samozřejmě také uzavření manželství, neboť závdavek má akcesorickou povahu ke smlouvě.[173] Nedošlo-li by k uzavření manželství, bylo by nutné to, co bylo jako domnělý závdavek poskytnuto, vypořádat podle ustanovení o bezdůvodném obohacení.[174] To, že se nevyžaduje zavinění, nepovažuji za problém aplikace závdavku na manželství, vzhledem k tomu, že závdavek musí být stranami skutečně ujednán.

[173] PETROV, Jan. In HULMÁK a kol.: *Občanský zákoník V…,* s. 389.
[174] Tamtéž.

4.2 Náklady vynaložené jedním ze snoubenců za účelem budoucího manželství

Mimo dary je myslitelné, že některý ze snoubenců vynaloží náklady za účelem budoucího manželství. Ve srovnání s OZO nezná občanský zákoník povinnost k náhradě škody pro zrušení zasnoubení. V takovém případě je možné uvažovat o náhradě škody prostřednictvím některé ze skutkových podstat, ať již obecných či zvláštních, uplatnění kondikce *ob rem* anebo uplatnění příslušného smluvního instrumentu. V tomto případě připadá v úvahu institut předsmluvní odpovědnosti.

4.2.1 Předsmluvní odpovědnost

Předsmluvní odpovědnost je povinnost k náhradě újmy, k níž je osoba povinna v případě porušení poctivosti v předsmluvním stádiu kontraktace. Upravena je v § 1728 a násl. OZ. Je označována jako specifický projev obecné skutkové podstaty poctivosti zakotvené v § 6 OZ.[175] Představuje střet principu poctivosti[176] a smluvní volnosti[177], resp. autonomie vůle.[178] Tento institut byl částečně dovozován již za účinnosti starého občanského zákoníku v judikatuře NS.[179]

Obecně je běžně dovozována možnost aplikace předsmluvní odpovědnosti na smlouvy nezakládající závazek.[180] Vzhledem k tomu, že o manželství můžeme hovořit jako o smlouvě *sui generis*, domnívám se, že je možná přiměřená aplikace na manželství na základě § 11 OZ.[181] V úvahu tak připadá přiměřená aplikace všech čtyř zvláštních skutkových podstat nepoctivého jednání dle § 1728 až 1730 OZ. Tedy povinnost nahradit škodu pro porušení informační povinnosti dle § 1728 OZ, pro ukončení jednání o uzavření smlouvy bez spravedlivého důvodu podle § 1729 OZ, pro jednání o smlouvě bez úmyslu ji uzavřít dle § 1728 odst. 1 OZ a konečně povinnost vydat obohacení při zneužití důvěrných informací či sdělení, které strany při jednání o smlouvě získaly dle § 1730. OZ.

---

[175] MELZER, Filip, TÉGL, Petr. In MELZER, TÉGL a kol.: *Občanský zákoník…Svazek I*…, s. 112 – 113.
[176] § 6 OZ: Každý má povinnost jednat v právním styku poctivě.
[177] § 1728 odst. 1 OZ: Každý může vést jednání o smlouvě svobodně a neodpovídá za to, že ji neuzavře…
[178] § 1 odst. 2 OZ: Nezakazuje-li to zákon výslovně, mohou si osoby ujednat práva a povinnosti odchylně od zákona…
[179] K současnému výkladu předsmluvní odpovědnosti srov. rozhodnutí NS ze dne 27. 1. 2016, sp. zn. 25 Cdo 5233/2014, kde i přes aplikaci ObčZ se NS zabýval spravedlivým důvodem; nebo zprostředkovaně rozhodnutí Městského soudu v Praze z roku 2016 v LINHRAT, Aleš. Meze předsmluvní odpovědnosti podle o. z. a výkladová praxe soudů. *Bulletin advokacie*, 2017, č. 3, s. 31 – 32.
[180] Např. TINTĚRA, PODRAZIL, PETR: *Základy závazkového práva*…, s. 63.
[181] Odlišně je dovozována aplikace předsmluvní odpovědnosti s odkazem na § 10 OZ. ŠÍNOVÁ, Renata. In MELZER, TÉGL a kol.: *Občanský zákoník IV…1. Díl*…, s. 3.

Ve vztahu k vynaložení nákladů mezi snoubenci připadá v úvahu především aplikace § 1729 OZ.[182] Ten stanoví, že v případě, kdy by strany při jednání o smlouvě došli tak daleko, že by se uzavření jevilo jako vysoce pravděpodobné, a strana by přes důvodné očekávání druhé v uzavření smlouvy jednání ukončila, aniž by měla spravedlivý důvod, byla by považována za nepoctivou a druhá strana by měla právo na náhradu škody.[183] Pro možnost žádat náhradu škody je tedy nutné splnit čtyři základní podmínky: a) neuzavření smlouvy v rozporu s očekáváním druhé smluvní strany, b) důvodné očekávání druhé strany v uzavření smlouvy, c) ukončení jednání o smlouvě a d) absence spravedlivého důvodu.[184]

Při aplikaci výše vymezených podmínek na manželství je nezbytné, aby uzavírání manželství bylo v takové fázi, kdy druhá strana může důvodně očekávat jeho uzavření. Jinými slovy *proces sjednávání smlouvy dospěl do takového stádia, kdy druhá smluvní strana může důvodně očekávat uzavření smlouvy*.[185] Toto očekávání přitom musí druhá strana vyvolat svým jednáním a následně bez spravedlivého důvodu ukončit; v tom spočívá ona nepoctivost jednání snoubence.[186] Druhý snoubenec tedy musí důvodně očekávat uzavření manželství, což bude zejména v případě, kdy snoubenec svým jednáním dá najevo, že z hlediska jeho vůle už se nejedná o volnou úvahu, zda smlouva bude či nebude uzavřena.[187] Vodítkem bude zasnoubení osob, neboť v takovém případě, objektivně posuzováno, je vyvoláno důvodné očekávání uzavření manželství. Důvodné očekávání přitom bude vyvolávat jak žádost o ruku, tak souhlas s touto žádostí. Ukončení jednání o smlouvě bude představovat rozpad vztahu, v jehož důsledku také nedojde k uzavření manželství. Poslední podmínkou je absence spravedlivého důvodu. Ten bude dán, pokud zde budou *takové důvody, které objektivně posuzováno s ohledem na předchozí jednání ospravedlňují ukončení takového jednání.*[188] Ukončení negociace bez spravedlivého důvodu není obecně nemravné, a tudíž nemusí být v rozporu s dobrými mravy, i přestože může být v rozporu s principem pocitovosti.[189] V daném případě se tedy musíme zabývat tím, zda došlo k porušení principu poctivosti jako výrazu zvláštního vztahu mezi dvěma osobami a nikoli tím, zda se nám dané jednání jeví nemravné. Ani absenci spravedlivého důvodu tak není možné posuzovat optikou mravnosti. V případě předsmluvní odpovědnosti ve vztahu k manželství bude připadat v úvahu především změna okolností, např. zjistí-li snoubenec, že jeho partner je neplodný, ačkoli spolu snoubenci plánovali založení rodiny. Spravedlivým důvodem naopak nebude, pokud si jeden z partnerů

[182] Není však vyloučeno, aby se neuplatnila skutková podstata dle § 1728 odst. 1 OZ, bude-li prokázáno, že snoubenec od počátku manželství uzavřít nechtěl.
[183] § 1729 odst. 1, 2 OZ.
[184] HULMÁK, Milan. In HULMÁK a kol.: *Občanský zákoník V…,* s. 60 – 61.
[185] Tamtéž, s. 60.
[186] Tamtéž.
[187] Tamtéž.
[188] Tamtéž, s. 61.
[189] MELZER, Filip, TÉGL, Petr. In MELZER, TÉGL a kol.: *Občanský zákoník…Svazek I…*, s. 120.

najde jiného, tj. obdobně jako v případě běžných smluv a výhodnější konkurenční nabídky bez podložení objektivními důvody.[190, 191]

Přiměřená aplikace náhrady újmy v případě předsmluvní odpovědnosti ve vztahu k manželství limituje rozsah náhrady újmy; je totiž možné žádat pouze náhradu skutečné škody, nikoli ušlého zisku, neboť u manželství nelze hovořit o ušlém zisku. Princip limitace podle § 1729 odst. 2, tj. ztráta z neuzavřené smlouvy v obdobných případech, je možné aplikovat i ve vztahu k manželství. Představuje ochranu pro nepoctivou stranu, aby nebyla povinna k náhradě škody v neúměrném rozsahu, kterou nebylo možné předpokládat. Ztrátu z neuzavřené smlouvy přitom bude tvořit pouze skutečná škoda, nikoli ušlý zisk.

Snoubenec požadující náhradu škody musí především unést důkazní břemeno, což může být problematické především v otázce příčinné souvislosti. Spornou otázkou může být také to, kdy došlo k nepoctivému jednání, resp. vyvolání důvodného očekávání. Jinými slovy, zda vyvolání důvodného očekávání bude spočívat již v zasnoubení, nebo bude potřeba výraznějšího projevu. To bude mít význam z hlediska rozlišování nákladů vynaložených před nepoctivým jednáním a po něm.[192] Náklady vynaložené před nepoctivým jednáním nebude možné podle komentovaného ustanovení nahradit. Při posuzování této otázky může být pomocným hlediskem blízká časová souvislost. Pro stranu požadující náhradu může být dále nápomocno také to, že nepoctivou stranou byla ta, která učinila žádost o zasnoubení, tedy iniciovala jednání o smlouvě. Neznamená to však, že by také souhlas s žádostí o ruku nemohl být posuzován jako vyvolání důvodného očekávání.

Je možné konstatovat, že obecně bude určujícím zasnoubení, které objektivně vyvolává důvodné očekávání v uzavření manželství. Mohou však nastat situace, kdy konkrétní okolnosti případu budou odůvodňovat vyvolávání důvodného očekávání před zasnoubením nebo naopak situace, kdy zasnoubení nebude vyvolávat důvodné očekávání. Jinými slovy, porušení principu poctivosti můžeme shledat i v případě, kdy ještě nedošlo k zasnoubení. Například pokud se dlouholetí manželé rozvedou, avšak následně se k sobě vrátí, dlouhodobě žijí společně. V obecné rovině chtějí znovu uzavřít manželství, ale k zasnoubení mezi nimi doposud nedošlo. Vždy je tak třeba každý jednotlivý případ posuzovat individuálně pro určení toho, zda je možné uplatnit institut předsmluvní odpovědnosti. Uvedené však neznamená, že po zasnoubení musí dojít k náhradě jakýchkoli nákladů. Například pokud snoubenec po zasnoubení vezme svou snoubenku na dovolenou, nemůže následně po rozpadu vztahu žádat náhradu nákladů za

[190] HULMÁK, Milan. In HULMÁK a kol.: *Občanský zákoník V…*, s. 60 – 61. Shodně např. LINHRAT, Aleš. Meze předsmluvní odpovědnosti podle o. z. a výkladová praxe soudů. *Bulletin advokacie*, 2017, č. 3, s. 29.
[191] Odlišně ke změně situaci na trhu PAVELKA, Tomáš, BŘÍZA, Petr. In PETROV, VÝTISK, BERAN a kol.: *Občanský zákoník*…, s. 1666.
[192] HULMÁK, Milan. In HULMÁK a kol.: *Občanský zákoník V…*, s. 63.

ubytování či letenku. Náklady musí mít skutečnou vazbu k manželství, například zaplacení svatební hostiny nebo opravy v domácnosti, která má být společnou. Hlediskem by také mělo být to, zda druhá osoba může předpokládat povinnost k případné náhradě. V případě zmíněných oprav v domácnosti můžeme přihlížet ke stupni investice; čím větší bude náklad, tím méně je realistická představa druhého o tom, že osoba přebírá riziko, že se v případě rozpadu vztahu zkrátí.[193]

Dle Šínové je možné s odkazem na § 10 OZ aplikovat § 1729 OZ, jenž svým obsahem odpovídá § 46 OZO.[194] S uvedeným tvrzením však nesouhlasím. Jak již bylo popsáno v rámci kapitoly o zasnoubení, dle úpravy obsažené v OZO byla dána možnost žádat náhradu škody v případě, kdy došlo ke zrušení zasnoubení, za předpokladu vzniku škody, která byla v příčinné souvislosti se zrušením zasnoubením. Nevyžadovalo se přitom zavinění, ale byla zohledňována důvodnost odstupu.[195] Naproti tomu v případě § 1729 OZ je nutné splnit obecně vymezené podmínky nastíněné výše a následně podmínky § 2910 OZ, tedy včetně zavinění[196], jak bude popsáno níže. OZO váže náhradu škody na zrušení zasnoubení. Jak bylo uvedeno výše, nedomnívám se, že je dána možnost žádat náhradu škody z důvodu předsmluvní odpovědnosti výlučně pouze od okamžiku zasnoubení. Požadavek spravedlivého důvodu bude představovat obdobné posuzování jako v případě důvodnosti odstupu podle OZO. V konkrétním případě tudíž aplikace § 1729 OZ a § 46 OZO nemusí vést ke stejným výsledkům.

Pro posouzení toho, zda se vyžaduje zavinění je nutné určit, zda se jedná o porušení smluvní povinnosti nebo zákonné povinnosti. To, zda chápeme předsmluvní odpovědnost jako institut podléhající zásadám smluvního či mimosmluvního práva, popř. jako institut stojící na pomezí, má velký význam. Na úrovni Evropské unie k harmonizaci doposud nedošlo; jednotlivé členské státy pak volí různý přístup.[197] Ve vztahu k novému občanskému zákoníku bývá hovořeno o předsmluvní odpovědnosti jako povinnosti mimosmluvní.[198] Považuji toto téma za dostatečně popsané v odborných publikacích, proto není ambicí této práce znovu provádět bližší zkoumání. Z toho důvodu uvedu jen nosné argumenty pro posuzování předsmluvní odpovědnosti jako mimosmluvní a případně popíši vlastní postřehy.

---

193 Srov. obdobné posuzování v případě kondikce ob rem dle DCFR. BAR, CLIVE, SCHULTE-NÖLKE a kol.: *Principles, Definitions*…, s. 3908.

194 ŠÍNOVÁ, Renata. In MELZER, TÉGL a kol.: *Občanský zákoník IV…1. Díl*…, s. 3.

195 *Nárok tento není nárokem na náhradu škody podle 30. hlavy II. dílu. Nepředpokládá zavinění, ale předpokládá, že je na straně druhé důvod k odstupu bez ohledu na to, která strana zasnoubení zrušila.* SEDLÁČEK: *Rodinné právo*…, s. 23.

196 Ačkoli se uplatní domněnka nedbalosti dle § 2911 OZ, není vyloučeno, aby škůdce v případném řízení neprokázal, že jednal bez zavinění.

197 Smluvní povahu nalezneme v Rakousku či Německu, mimosmluvní ve Francii či Španělsku, a jako zvláštní třetí skupinu odpovědnosti například v Řecku. FILIPOVIC BRAUT, Mihaela, VEHOVEC TOMULIC, Marjeta. Precontractual Liability in EU and Coratian Law. *Harmonius: Journal of Legal and Social Studies in South East Europe*, svazek 2012, s. 13 – 14.

198 Srov. například MATULA, Zbyněk. *Cupla in contrahendo*. Praha: Wolters Kluwer, 2012, s. 82.

Názor, že předsmluvní odpovědnost je nutné chápat jako mimosmluvní, zastává například M. Hulmák. Ten uvádí, že porušení poctivého jednání, jak je konkretizováno v § 1728 až 1730, je porušením zákonné povinnosti, podobně jako preventivní povinnosti (§ 2900), a to s ohledem na pojetí předchozí úpravy a úpravy, která byla inspirací pro občanský zákoník (jako na zdroj je přitom odkazováno na Evropský zákoník o smlouvách).[199, 200] Tento závěr je činěn i s vědomím odlišného pojetí v úpravě BGB a ABGB.[201] Dále M. Hulmák uvádí, že existuje-li obecná povinnost poctivého jednání[202] a nepoškozování absolutních práv třetích osob, a to i mimo režim sjednávání smlouvy, není důvod, proč vytvářet zvláštní závazkové předsmluvní vztahy obsahující stejnou povinnost.[203] K závěrům uvedeným v komentáři je pro upřesnění snad pouze vhodné uvést, že navázání na předchozí úpravu je činěno s odkazem na rozhodování NS, který dovodil, že se nejedná o smluvní povinnost[204]; naproti tomu v odborné literatuře se objevují k úpravě ObčZ i názory odlišné.[205]

Přisvědčuji výše zmíněnému názoru, že předsmluvní odpovědnost je mimosmluvní. Navíc je vhodné, aby bylo vyžadováno zavinění, neboť to více odpovídá povaze institut předsmluvní odpovědnosti.[206] V případě smluvní odpovědnosti dle občanského zákoníku zavinění vyžadováno není, jedná se o přísnější povinnost k náhradě újmy, avšak to s ohledem na to, že strany vstupují do užšího vztahu důvěry a jsou více vzájemně vázány poctivostí. V případě předsmluvní odpovědnosti se však jedná o pouhé jednání o smlouvě a strany nedosahují ve vzájemném vztahu takové intenzity, která by odůvodňovala absenci zavinění. V práci tak dále vycházím z názoru, že o porušení smluvní povinnosti je možné hovořit až od okamžiku uzavření smlouvy.[207]

Je možné konstatovat, že v případě, kdy některý ze snoubenců vynaloží náklady ve vztahu k budoucímu manželství, popř. registrovanému partnerství, bude moci požadovat náhradu škody v důsledku porušení předsmluvní povinnosti, jakožto zákonné povinnosti, a to na základě přiměřené aplikace prostřednictvím § 11 OZ. Bude se jednat především o ty náklady, které byly

---

[199] HULMÁK, Milan. In HULMÁK a kol.: *Občanský zákoník V*…, s. 54 – 56.

[200] Shodně BEZOUŠKA, Petr. In HULMÁK a kol.: *Občanský zákoník VI…,* s. 1567 – *Pokud jde o předsmluvní fázi, je zde situace jasná. Nový občanský zákoník obsahuje zvláštní pravidla (§ 1728 a násl.), jejichž porušení vede k porušení zákonné povinnosti, tudíž k aplikaci § 2910*; anebo PELIKÁNOVÁ, Irena, PELIKÁN, Robert. In ŠVESTKA, Jiří, DVOŘÁK, Jan, FIALA, Josef a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek V*. Praha: Wolters Kluwer, 2014, s. 21 – *Pokud by byla tato odpovědnost konstruována jako kontraktní, bylo by nutno založit ji na jakémsi předběžném smluvním závazku. Zdá se, že konstrukce deliktní lépe odpovídá situaci i našemu způsobu právního myšlení.*

[201] HULMÁK, Milan. In HULMÁK a kol.: *Občanský zákoník V*…, s. 54 – 56.

[202] Přitom také F. Melzer s P. Téglem uvádí, že obecná poctivost je zákonnou a může vést ke vzniku újmy za podmínek § 2910 OZ. Současně však dodávají, že ze zahraničních teorií plyne, že ke vzniku odpovědnosti za škodu je nutné porušení konkrétní povinnosti, která byla z generální skutkové podstaty odvozena. MELZER, Filip, TÉGL, Petr. In MELZER, TÉGL a kol.: *Občanský zákoník…Svazek I*…, s. 121.

[203] HULMÁK, Milan. Limity předsmluvní odpovědnosti. *Bulletin advokacie*, 2011, č. 3, s. 53.

[204] Rozhodnutí NS ze dne 11. 10.2006, sp. zn. 29 Cdo 1166/2004.

[205] HRÁDEK, Jiří. *Předsmluvní odpovědnost: culpa in contrahendo*. 1. vydání. Nakladatelství Auditorium Praha, 2009, s. 202.

[206] Ačkoli je podle BGB předsmluvní odpovědnost smluvní, tak se vyžaduje zavinění (§ 276 BGB).

[207] § 1745 OZ.

vynaloženy po zasnoubení. To vše za předpokladu naplnění podmínek zakotvených v § 1729 a § 2910 OZ. Přitom je možné žádat pouze skutečnou škodu, nikoli ušlý zisk.

4.2.2 Náhrada škody

Dále je možné uvažovat o základní skutkové podstatě náhrady škody pro porušení dobrých mravů dle § 2909 OZ. Ten zakotvuje povinnost nahradit škodu, je-li způsobena úmyslným porušením dobrých mravů; vykonával-li však škůdce své právo, je povinen škodu nahradit, jen pokud jako hlavní účel sledoval poškození jiného.[208] Předpokladem vzniku povinnosti nahradit újmu je jednání, které lze objektivně charakterizovat jako rozporné s dobrými mravy, vedoucí ke vzniku újmy, která je s jednáním v příčinné souvislosti. Podmínkou je také úmyslné zavinění, které se vztahuje ke všem třem výše uvedeným předpokladům.[209]

Ve vztahu k nákladům vynaloženým některým ze snoubenců bude nutné posuzovat každý případ jednotlivě. Obecně je možné učinit závěr, že k úmyslnému porušení dobrých mravů bude docházet zřídka. Zde lze odkázat na posouzení zřejmého porušení dobrých mravů v případě odvolání daru pro nevděk v části 5. 1. 1. této diplomové práce.

4.2.3 Bezdůvodné obohacení

I zde by připadalo v úvahu bezdůvodné obohacení a možnost postupovat podle konstrukce kondikce *ob rem*. V tomto případě je oproti darování možnost širšího užití, neboť předpoklady pro předsmluvní odpovědnost se liší od zmíněné kondikce. Rozdílem je podmínka absence spravedlivého důvodu v případě předsmluvní odpovědnosti. Dále především to, že v případě předsmluvní odpovědnosti musí mít vynaložené náklady skutečnou vazbu na manželství, tedy na uzavíranou smlouvu. Musí se jednat o marně vynaložený náklad na uzavření smlouvy. Přestože nebudou mít náklady vazbu na uzavření manželství, mohou sledovat účel, který je oběma stranám zřejmý, a půjde tak o případ kondikce *ob rem*.

[208] § 2909 OZ.
[209] BEZOUŠKA, Petr. In HULMÁK a kol.*: Občanský zákoník VI*…, s. 1535.

4.3

5 Nároky třetích osob

5.1 Dary

V případě, kdy dochází k darování vzhledem k budoucímu manželství ze strany třetích osob, typicky rodičů, je možné odkázat na závěry v rámci kapitoly nároků mezi snoubenci. Příkladem může být koupě šatů snoubence ze strany rodičů nebo již výše zmíněný příklad uvedený v komentáři k DCFR, ve kterém třetí osoba zaslala snoubencům svatební dar vzhledem k jejich budoucímu manželství, načež však v předvečer svatby se vztah snoubenců nenapravitelně rozpadl a ze svatby sešlo.[210]

Postup bude stejný jako v případě darů mezi snoubenci. Je nutné zkoumat, zda na základě výkladových pravidel o právním jednání nemůžeme dojít k tomu, že mezi dárcem a obdarovaným, popř. obdarovanými, došlo ke konkludentnímu ujednání podmínky. Dále dle povahy právního jednání zkoumat, o jakou podmínku se jedná, zda odkládací či rozvazovací a zda je ujednání takové podmínky možné, tj. zda neodporuje například dobrým mravům. Jedná-li se o příklad z komentáře k DCFR, domnívám se, že zde je možné hovořit o podmíněném darování, konkrétně o darování s odkládací podmínkou. Pokud třetí osoba zašle snoubencům svatební dar vzhledem k budoucímu manželství, je oběma stranám darovací smlouvy zřejmý účel darování. Vzhledem k domněnce odkládací podmínky a povaze právního jednání je vhodné posoudit takovou podmínku jako odkládací k okamžiku uzavření manželství. Taková podmínka není ani nemravná, neboť nesměřuje k donucení určité osoby uzavřít manželství, ale dochází k obdarování vzhledem k již dohodnutému vstupu do manželského svazku. Pokud by se tak v předvečer svatby vztah snoubenců rozpadl a ze svatby sešlo, podmínka by naplněna nebyla a nenastanou tak právní účinky právního jednání.

Pokud bychom v konkrétním případě došli k tomu, že k ujednání podmínky nedošlo, je možné požadovat vrácení daru za podmínek odvolání daru, které vymezuje občanský zákoník.

5.2 Náklady vynaložené třetí osobou vzhledem k budoucímu manželství

V případě třetích osob půjde většinou o svatební dary, popřípadě jiné než darovací smlouvy. Lze si však představit, že třetí osoba vynaloží náklady. Modelovým příkladem může být situace, kdy si snoubenci přejí nechat se oddat na zahradě rodičů, kteří za tím účelem upraví zahradou v souladu s jejich představami. Následně dojde ke zrušení svatby a současně ke vzniku škody, neboť altánek zakoupený na hostinu se podaří prodat pouze pod pořizovací cenou. Jiným

[210] BAR, CLIVE, SCHULTE-NÖLKE a kol.: *Principles, Definitions…*, s. 3891.

příkladem může být znovu příklad již zmíněný a převzatý z komentáře k DCFR, a to situace, kdy otec snoubenky pomáhá s rekonstrukcí snoubencova bytu v očekávání, že v něm budou snoubenci v budoucnu bydlet. Následně se však vztah nenapravitelně rozpadne a snoubenka tak ve snoubencově bytě nebydlí.[211]

5.2.1 Předsmluvní odpovědnost

V úvahu by tak připadala předsmluvní odpovědnost jako v případě nároku mezi snoubenci.[212] Otázkou je, zda je možné předsmluvní odpovědnost chápat jako ochranný institut ve prospěch třetí osoby a současně, zda poskytuje ochranou stranám před jednáním třetí osoby jako škůdce. Konkrétně tedy, zda bude poskytnuta ochrana: (a) otci snoubenky, který pomáhá s rekonstrukci snoubencova bytu; (b) snoubenci v případě, kdy otec snoubenky sdělí snoubencům, že jim po uzavření manželství věnuje byt do společného jmění manželů. Snoubenec z toho důvodu do bytu investuje. Následně však ze vztahu sejde a snoubenec tak vlastnických práv k bytu nikdy nenabyde.

Na základě předsmluvní odpovědnosti je možné, aby jedna ze stran požadovala v souladu s § 1729 OZ náhradu škody, a to po druhé straně, popřípadě po druhé straně pro jednání třetí osoby, jež byla užita při sjednávání smlouvy na základě § 2914 OZ. I tato třetí osoba je pak odpovědná za škodu, a to na základě § 1729 OZ, když ten, ačkoli se citovaném ustanovení hovoří o stranách sjednávajících smlouvu, dopadá i na tuto třetí osobu.[213] Snoubenec dle příkladu (b) by mohl mít nárok na náhradu škody vůči třetí osobě (otci snoubenky) pro jeho jednání, a to na základě § 1729 OZ, neboť *povinnost poctivého jednání je obecná povinnost, kterou mají i třetí osoby*[214]*;* současně nárok proti druhé straně pro jednání třetí osoby za předpokladu splnění podmínek § 2914 OZ.

Situace v případě (a) je poněkud složitější. Výše uvedené o povinnosti poctivého jednání jako obecné povinnosti, kterou mají i třetí osoby, nelze vztáhnout na náš případ, neboť zde se neptáme, zda má třetí osoba povinnost poctivého jednání, ale zda ji poskytneme ochranu prostřednictvím institutu předsmluvní odpovědnosti. M. Hulmák v komentáři k předsmluvní odpovědnosti a jejímu vztahu k třetím osobám uvádí, že nárok na náhradu újmy může vzniknout za podmínek § 2913 odst. 1 i pro porušení smluvní povinnosti mezi třetí osobou a jednou ze stran.[215] Jinak řečeno, nezbytným předpokladem je existence smlouvy s ochrannými účinky vůči takové třetí osobě. Otázkou je, zda je nezbytné, aby došlo k ujednání smluvních povinností.

[211] BAR, CLIVE, SCHULTE-NÖLKE a kol.: *Principles, Definitions*…, s. 3906.
[212] To samozřejmě za předpokladu, že nedovodíme uzavření smlouvy. Bylo by nutné zkoumat, zda mezi otcem snoubenky a snoubencem nedošlo k uzavření smlouvy.
[213] HULMÁK: Limity předsmluvní…, s. 53.
[214] HULMÁK, Milan. In HULMÁK a kol.: *Občanský zákoník V*…, s. 58.
[215] Tamtéž.

V úvahu připadá analogická aplikace prolomení relativity závazkových právních vztahů dle § 2913 odst. 1 i pro předsmluvní odpovědnost. J. Hrádek uvádí, že *porušení práv z předsmluvního vztahu se třetí osoby jako poškozeného týká v případech, kdy z objektivních či subjektivních důvodů je vztah poškozeného natolik úzce spjatý s jednou ze stran předsmluvního vztahu, že jeho újma je přímým následkem zásahu do práv a právních statků jedné ze stran. Jestliže je tedy např. omezena způsobilost určité osoby a je-li třetí osobou subjekt, který má umožnit této osobě výkon jejích práv, musí postavení třetí osoby tuto opravňovat k ochraně jejích práv. Pokud bychom v podobném případě odmítli vznik odpovědnostního vztahu, mohlo by tím fakticky dojít ke znemožnění výkonu práv poškozeného.*[216] Domnívám se, že analogické použití je možné, což vyplývá především ze zvláštní povahy předsmluvní odpovědnosti a jejímu blízkému vztahu ke smluvní odpovědnosti. Pokud za určitých podmínek poskytneme ochranu třetí osobě a prolomíme tak relativitu závazkových práv, nevidím důvod, proč by nebylo možné za stejných podmínek poskytnout ochranu třetí osobě v případě předsmluvního vyjednávání. Podmínky aplikace § 2913 OZ budou odpovídat i tomu, co požaduje J. Hrádek, tedy aby byl vztah třetí osoby s jednou ze stran úzce spjatý.[217] Pří aplikaci tohoto ustanovení se požaduje blízkost třetího subjektu ke splnění povinnosti; blízkost třetího subjektu k jedné ze stran; oba předchozí předpoklady musejí být pro druhou stranu zjevné a současně musí existovat potřeba ochrany zájmu třetí osoby.[218] Onou smluvní povinností, o niž zákon hovoří, bude v případě předsmluvní odpovědnosti povinnost poctivého jednání konkretizovaná některou ze skutkových podstat, v našem případě § 1729 OZ. Pokud tak budou splněny podmínky § 2913 OZ a současně § 1729 OZ ve spojení s § 2910 OZ, bude mít otec snoubenky nárok na náhradu škody. Ke specifičnosti splnění podmínek v případě předsmluvní odpovědnosti vztahující se k manželství jako smlouvě *sui generis* blíže v kapitole 4. 2. 1. této diplomové práce. Odmítneme-li takové analogické užití ustanovení § 2913 OZ, bude poškozená třetí osoba limitována v možnosti domoci se náhrady újmy. V takovém případě se uplatní pouze obecné limity; s ohledem na porušení zákonné povinnosti omezená povinnost nahradit škodu na relativních právech a příčinná souvislost.[219] Domnívám se však, že institut předsmluvní odpovědnosti je možné chápat tak, že poskytuje ochranu taktéž třetím osobám v předsmluvním stádiu kontraktace, avšak za předpokladu splnění podmínek § 2913 OZ. Jsou-li tyto podmínky splněny, vyplývá z toho, že v daném případě je nutné ochranné účinky předsmluvní odpovědnosti vztáhnout taktéž na třetí osobu.

[216] HRÁDEK, Jiří. Předsmluvní odpovědnost. *Bulletin advokacie*, 2011, č. 3, s. 49.
[217] Tamtéž.
[218] BEZOUŠKA, Petr. In HULMÁK a kol.*: Občanský zákoník VI*…, s. 1569.
[219] HULMÁK: Limity předsmluvní…, s. 53.

Uvedené však nevylučuje, aby nedošlo ke vzniku odpovědnosti pro náhradu škody dle některé zvláštní skutkové podstaty obsažené v § 2920 a násl. OZ. V případě (b) by pak připadala v úvahu možnost žádat náhradu účelně vynaložených nákladů pro slib daru dle § 2056 OZ.

Již v rámci pojednání o vynaložení nákladů mezi snoubenci bylo uvedeno, že je dán prostor pro užití kondikce *ob rem*, neboť předsmluvní odpovědnost se svými předpoklady od kondikce liší. Do popředí však vystupuje ještě další limit užití předsmluvní odpovědnosti. Vždy se totiž vztahuje k manželství jako smlouvě *sui generis*.[220] Pokud však strany nebudou snoubenci, protože nechtějí žít ve svazku manželském, popř. budou již rozvedeni, náhrady škody prostřednictvím předsmluvní odpovědnosti se nedomohou. Obdobně ani třetí osoby, pokud vynaloží náklady ony. V takových případech by v úvahu připadala pouze náhrada škody, pravděpodobně pro porušení dobrých mravů dle § 2009 OZ. O to více je zesílen prostor pro úvahy o převzetí kondikce *ob rem*, ať již v podobě zakotvené v BGB či Evropském občanském zákoníku. Nedomnívám se, že v takových případech by tato kondikce konkurovala smluvním instrumentům. Vhodnou inspirací pro její aplikaci jsou pak podmínky dle článku VII. 2:101 odst. 4 DCFR: Obohacení je bezdůvodné tehdy, když: (a) ochuzený plnil za účelem, kterého nebylo dosaženo, popř. s očekáváním, které se neuskutečnilo; (b) obohacený věděl nebo mohl vědět o účelu, které plnění sledovalo, popř. o očekávání, které se neuskutečnilo; (c) osoba akceptovala, nebo můžeme důvodně předpokládat, že akceptovala, že přijaté plnění musí být při nedosažení účelu navráceno. Především podmínka dle písmene c) představuje dostatečnou ochranu pro druhou stranu, která přijímá plnění. Jsem přesvědčen, že dovození aplikace kondikce *ob rem* poskytne osobám jejím prostřednictvím nezbytný prostředek pro ochranu jejich práv.

5.2.2 Náhrada škody

Na tomto místě můžeme znovu odkázat na závěry v rámci nároků snoubenců, tj. možnost náhrady újmy podle § 2009 OZ. Předpokladem vzniku povinnosti nahradit újmu je jednání, které lze objektivně charakterizovat jako rozporné s dobrými mravy, vedoucí ke vzniku újmy, která je s jednáním v příčinné souvislosti. Podmínkou je úmyslné zavinění, které se vztahuje ke všem třem výše uvedeným předpokladům.[221]

Každý případ bude nutné posuzovat jednotlivě. Obecně je možné říci, že k úmyslnému porušení dobrých mravů bude docházet zřídka.

[220] Popřípadě registrovanému partnerství jako smlouvě sui generis.
[221] BEZOUŠKA, Petr. In HULMÁK a kol.*: Občanský zákoník VI*…, s. 1535.

6 Modifikace společného jmění manželů

Pro úplnost diplomové práce je nezbytné alespoň krátce pojednat o možnosti modifikace společného jmění manželů, neboť jinak by poznámky o majetkoprávních otázkách týkajících se zasnoubení působily neúplně. Již z pojmu společného jmění manželů zřetelně plyne vztah k manželství a nikoli k zasnoubení. Zákon však umožňuje snoubencům, aby si ujednali majetkový režim odlišný od zákonného režimu.[222] Smlouva, kterou se odlišný režim ujednává, nabývá účinnosti až uzavřením manželství.[223] Základní otázkou, jež vystává, je možnost dohodnout si užití ustanovení o společném jmění manželů i pro vztahy před uzavřením manželství. Dále pak také to, kdo si může takovou modifikaci ujednat.

Jak již bylo zmíněno v kapitole o zasnoubení, OZO znal úpravu svatebních smluv. Pod tyto smlouvy byly řazeny také smlouvy, jimiž bylo modifikováno majetkové právo manželské.[224] Dnes se pro dané smlouvy užívá pojmu modifikační smlouvy[225] či předmanželské.[226] Modifikační smlouvy představují běžné soukromoprávní majetkoprávní smlouvy. Jejich zvláštností je omezený okruh adresátů, neboť je mohou uzavřít pouze manželé, resp. snoubenci.[227, 228] *V české doktríně rodinného práva, jakož i v soudní praxi, bohužel stále ještě přetrvává myšlenka, že majetkové vztahy mezi manžely (resp. v širším smyslu majetkové vztahy v rodině) jsou speciální kategorií, která se vymyká obecným principům regulace majetkových práv. To se týká i modifikačních smluv. Pravda je však taková, že majetkové vztahy v rodině jsou běžnými majetkovými vztahy mezi soukromníky – samozřejmě s úpravou určitých specifik daných charakterem chráněných zájmů. Jinak ovšem nemá nic bránit tomu, aby i na manželské majetkové poměry, v tom i na modifikační smlouvy, byla aplikována obecná ustanovení majetkového, resp. smluvního práva. Tam, kde zákonodárce hodlal založit pro majetkové vztahy v rodině zvláštní režim, učinil tak výslovně – viz např. úprava promlčení mezi manžely. Chybí-li však odchylná úprava, je třeba aplikovat úpravu obecnou, samozřejmě při zohlednění zvláštních, právem chráněných hodnot [§ 3 odst. 2 písm. b].*[229] Vzhledem k uvedenému citovaní autoři dovozují možnost aplikovat

[222] § 716 odst. 1 OZ.
[223] § 720 odst. 1 OZ.
[224] KRČMÁŘ: *Právo občanské IV, V*…, s. 49.
[225] Srov. ZUKLÍNOVÁ, Michaela. In ŠVESTKA, DVOŘÁK, FIALA, ZUKLÍNOVÁ a kol.: *Občanský zákoník II…,* s. 149 a násl.
[226] Srov. PSUTKA, Jindřich. In HRUŠÁKOVÁ, KRÁLIČKOVÁ, WESTPHALOVÁ a kol.: *Rodinné právo*…, s. 83.
[227] TÉGL, Petr, MELZER, Filip, JINDŘICH, Miloslav. In MELZER, TÉGL a kol.: *Občanský zákoník IV…1. Díl…,* s. 384. Shodně PSUTKA: *Společné jmění*…, s. 67.
[228] Tamtéž.
[229] K pojmu snoubenců užitému v občanském zákoníku blíže kapitola 4. této diplomové práce, kde uvádím, že uvedenou dohodu může uzavřít kdokoli, například i osoba, která je již ve svazku manželském. Odlišně J. Pustka uvádí, že zákon jasně požaduje, aby smlouvu uzavírali snoubenci, tedy osoby, které hodlají ale zároveň i mohou vstoupit do manželství. Osobu, která je ve svazku manželském, tak není možné považovat za snoubence. PSUTKA: *Společné jmění*…, s. 67.

například obecnou úpravu kontraktačního procesu, včetně pravidel o neplatnosti, předsmluvní odpovědnosti, zastoupení při právním jednání nebo ustanovení o spotřebitelských smlouvách.[230] Z výše uvedeným souhlasím a shodná teze o přístupu k rodinnému právu je vlastně uplatňována v celé diplomové práci. Možnost modifikace společného jmění manželů je možná pouze mezi manželi a snoubenci. Není však vyloučeno užití ustanovení o zastoupení při právním jednání dle § 574 a násl. OZ a možnost snoubenců či manželů nechat se zastoupit.[231]

V § 720 odst. 1 občanský zákoník stanoví, že smlouva o manželském majetkovém režimu mezi snoubenci nabývá účinnosti uzavřením manželství. Snoubenci tak uzavírají smlouvu pro případ vzniku manželství; není přitom zásadně rozhodné, jaká doba uplyne od uzavření modifikační smlouvy do vzniku manželství.[232] Vzhledem k tomu, že není jasné, zda k uzavření manželství dojde, jedná se o smlouvu s odkládací podmínkou, a to zákonnou, nikoli smluvní.[233] Povaha věci samozřejmě vylučuje užít ustanovení o zmaření podmínky, neboť podmínku je možné splnit skutečně pouze uzavřením manželství.[234] To však nevylučuje nutnost respektování principu poctivosti do splnění podmínky, a následky spojené s jeho porušením.[235, 236] Domnívám se, že uvedené ustanovení vázající účinnost smlouvy až k okamžiku uzavření manželství vylučuje možnost ujednat si užití společného jmění na vztah před uzavřením manželství či jakýkoli jiný svazek než manželství. *Smlouva nemůže nabýt účinnosti před vznikem manželství (kde není manželství, nemůže být SJM…).*[237] Vyloučení je dáno zvláštní povahu majetkového režimu mezi manželi. Úprava je založena na principu rovnosti manželů, účelem je pak právě ochrana manželů, potažmo rodiny. Přitom usuzuji, že takový byl i úmysl zákonodárce, neboť nepřistoupil k obdobné regulaci mezi registrovanými partnery, popřípadě odkazu na obdobné užití ustanovení o společném jmění manželů.[238] Postrádalo by smysl, aby si takový režim mohl ujednat kdokoli, když ke zvažované možnosti užití společného jmění mezi registrovanými partnery ze strany zákonodárce doposud nebylo přistoupeno. Ustanovení § 720 odst. 1 OZ je nutné číst jako částečně kogentní, a to v rozsahu posunutí okamžiku účinnosti modifikační smlouvy před okamžik uzavření manželství. Sjednání takové smlouvy by bylo v rozporu

[230] Shodný závěr o povaze modifikačních smluv PSUTKA: *Společné jmění…*, s. 67 a 71.
[231] Smluvený režim nemusí být založený osobním jednáním manželů (ani snoubenců). PSUTKA: *Společné jmění…*, s. 72.
[232] TÉGL, Petr, MELZER, Filip, JINDŘICH, Miloslav. In MELZER, TÉGL a kol.: *Občanský zákoník IV…1. Díl…*, s. 439.
[233] Tamtéž.
[234] Tamtéž.
[235] Tamtéž.
[236] Blíže k podmínce v rámci kapitoly o darování s podmínkou.
[237] TÉGL, Petr, MELZER, Filip, JINDŘICH, Miloslav. In MLEZER, TÉGL a kol.: *Občanský zákoník IV…1. Díl…*, s. 439.
[238] Srov. § 8 a 9 zákona č. 115/2006 Sb., zákon o registrovaném partnerství a změně některých souvisejících zákonů.

s veřejným pořádkem dle § 1 odst. 2 OZ.[239] Možnost sjednání účinků smlouvy až po uzavření manželství však vyloučena není.[240] Snoubenci tak mohou mít před uzavřením manželství společné jmění, to však nebude mít povahu společného jmění manželů.

Snoubenci mohou přistoupit k modifikaci společného jmění manželů, přičemž tato majetková smlouva nabyde účinnosti až uzavřením manželství. Zvláštností smlouvy je, že ji mohou uzavřít pouze zákonem stanovené subjekty. Není však vyloučeno užití ustanovení smluvního práva včetně ustanovení o zastoupení při právním jednání. Vzhledem k povaze institutu, účelu úpravy a také úmyslu zákonodárce, není možné si sjednat užití společného jmění manželů na vztahy před uzavřením manželství, popřípadě na jiné svazky dvou osob, včetně registrovaného partnerství. V tomto ohledu lze ustanovení považovat za kogentní a odchylná úprava by byla v rozporu s veřejným pořádkem. To však neznamená, že by si např. snoubenci nemohli ujednat společné jmění, nebude se však jednat o společné jmění manželů. I v případě, kdy by si dohodli shodná pravidla, jak jsou obsažena v úpravě společného jmění manželů, bude jejich ujednání vždy omezeno povahou závazkového práva a jeho relativitou. Případné porušení pravidel pro společné jmění manželů tak povede pouze k příslušným nárokům pro porušení smluvní povinnosti mezi snoubenci. Není tak například možné, aby se snoubenci dovolávali účinku smlouvy vůči třetím osobám na základě § 720 nebo § 721 OZ. Modelové příklady uvedené v jednotlivých kapitolách této diplomové práce by nešlo na základě pravidel výkladu právního jednání posoudit jako modifikační smlouvy, neboť zákon požaduje formu veřejné listiny.[241]

[239] PSUTKA, Jindřich. In HRUŠÁKOVÁ, KRÁLIČKOVÁ, WESTPHALOVÁ a kol.: *Občanský zákoník II*…, s. 247; popř. PSUTKA: *Společné jmění*…, s. 68.
[240] Tamtéž. Shodně TÉGL, Petr, MELZER, Filip, JINDŘICH, Miloslav. In MLEZER, TÉGL a kol.: *Občanský zákoník IV…1. Díl…,* s. 439.
[241] § 716 odst. 2 OZ.

7 Závěr

Zasnoubení je stále i za účinnosti občanského zákoníku pouze faktickým stavem. Konkrétní mimoprávní dohodou dvou osob o tom, že spolu v budoucnu vstoupí ve svazek manželský. Nezbytným předpokladem je konkrétnost a skutečný konsenzus o uzavření manželství. Ačkoli občanský zákoník na řadě míst hovoří o snoubencích, jedná se pouze o legislativní zkratku pro osoby, jež hodlají vstoupit do manželství. Pokud OZ upravuje povinnosti či oprávnění snoubenců, neváže je na skutečné zasnoubení, jak bylo popsáno výše. Například povinnost snoubenců sdělit si, zda jsou jim známi překážky pro uzavření manželství, zda znají navzájem zdravotní stav a zda zvážili budoucí majetkové uspořádání, nepředstavuje povinnost, která by byla právním následkem zasnoubení. Shodně je nutné přistupovat také k možnosti modifikačních smluv. Ustanovení je nutné vykládat tak, že dané smlouvy mohou uzavřít jakékoli osoby, bez ohledu na to, zda se zasnoubily. O zasnoubení můžeme hovořit nejen v případě dohody o vstoupení do svazku manželského, ale také v případě dohody o uzavření registrovaného partnerství.

Naproti tomu v případě manželství není možné již hovořit pouze o faktickém stavu. Manželství představuje smlouvu, která však vykazuje celou řadu zvláštností a je nutné reflektovat její zvláštní charakter. Proto můžeme manželství považovat za smlouvu *sui generis*, která není smlouvou v intencích § 1721 a násl. OZ. To však nevylučuje aplikaci všeobecných ustanovení o závazcích na základě § 11 OZ. Obdobně je možné hovořit také o registrovaném partnerství jako smlouvě *sui generis*.

Uvedené vymezení povahy zasnoubení a manželství pak umožňuje zodpovědět, zda přes absenci výslovné úpravy v občanském zákoníku dává zákon možnost řešení majetkoprávních otázek zasnoubení. Pod majetkoprávní otázky můžeme zařadit dvě kategorie: vzájemné dary mezi snoubenci, popřípadě snoubenci a třetími osobami, a náhradu újmy, jež vznikla v důsledku zrušení zasnoubení snoubencům, popř. třetím osobám.

V případě snoubenců a darů, které si poskytli, je nutné postupovat dle ustanovení o darování. Nejdříve je nutné odlišit dary běžné, kterými dárce obdaroval svého partnera bez ohledu na budoucí manželství, a ty, které byly učiněny vzhledem k budoucímu manželství. Dojde-li ke zrušení zasnoubení, je dána možnost požadovat vrácení darů podle ustanovení o odvolání daru pro nevděk. V případě darů učiněných vzhledem k manželství je však možné ještě dále zkoumat, zda nedošlo mezi stranami ke konkludentnímu ujednání podmínky, a to vzhledem k účelu takového darování. Je tak nutné darování posoudit dle výkladových pravidel právního jednání a zkoumat, zda dojdeme k závěru o podmíněném darování. V případě kladné

odpovědi musíme dále na základě povahy právního jednání zkoumat, zda se jedná o podmínku odkládací či rozvazovací, a zda je možné takovou podmínku ujednat, tj. zda se například nepříčí dobrým mravům. Vždy bude nutné posoudit konkrétní okolnosti případu. Uvedené závěry se nevztahují pouze na snoubence, ale také na třetí osoby. Navíc je daný postup možný nejen v případě zasnoubení osob, ale i v případě nesezdaného soužití. To, že se osoby zasnoubily a hodlají vstoupit do manželství, popř. uzavřít registrované partnerství, má význam pouze z hlediska posouzení účelu darování. I v případě nesezdaného soužití však můžeme dovodit na základě výkladových pravidel jednání darování s podmínkou vzhledem k určitému účelu, jež je osobami sledován.

Jedná-li se o druhou kategorii, tedy náklady vynaložené vzhledem k budoucímu manželství, je možné závěry, jež budou uvedeny, vztáhnout pouze na snoubence a třetí osoby. Vždy v případě, kdy osoby hodlají vstoupit do manželství, popř. uzavřít registrované partnerství. Řešení možnosti náhrady újmy totiž leží v možnosti užití institutu předsmluvní odpovědnosti vztahující se k manželství jako smlouvě *sui generis* na základě § 11 OZ. V případě snoubenců a zrušení zasnoubení tak připadá v úvahu aplikovat především skutkovou podstatu § 1729 OZ, tj. ukončení jednání bez spravedlivého důvodu. Pro nárok na náhradu újmy bude nutné naplnit podmínky § 1729 OZ ve spojení s § 2910 OZ. Vyvoláním důvodného očekávání ve smyslu uvedeného ustanovení bude zpravidla zasnoubení ve smyslu popsaném výše. V případě třetích osob se aplikuje taktéž citované ustanovení. Je-li třetí osoba škůdcem, může být povinna k náhradě újmy na základě § 1729 OZ, popř. může být odpovědný i snoubenec pro jednání této osoby za splnění podmínek § 2914 OZ. Je-li třetí osoba poškozena jednáním jednoho ze snoubenců, domnívám se, že je možná analogická aplikace § 2913 OZ. Jsou-li tak splněny podmínky, které doktrína požaduje v případě prolomení relativity závazkových práv, může se třetí osoba domáhat náhrady újmy pro porušení principu poctivosti konkretizovaném v § 1729 OZ vůči jednomu ze snoubenců. Ne všechny vynaložené náklady však budou mít vztah k budoucímu uzavření smlouvy, tedy manželství. U těchto nákladů je možné zkoumat, zda nebyly naplněny podmínky kondikce *ob rem* a srozumění o účelu plnění jako zvláštního právního důvodu. Limitem předsmluvní odpovědnosti je také to, že se vztahuje k manželství či registrovanému partnerství jako smlouvě *sui generis*. Není ji tak možné vztáhnout na nesezdané soužití. I v tomto případě připadá v úvahu postupovat dle kondikce *ob rem*. Mimo kondikci a předsmluvní odpovědnost je samozřejmě možná aplikace některé ze skutkových podstat náhrady škody, především náhrada škody pro porušení dobrých mravů dle § 2909 OZ.

Snoubenci mají možnost ujednat si prostřednictvím modifikačních smluv odlišný režim společného jmění manželů. Zvláštností těchto smluv je to, že je mohou zavřít pouze snoubenci

nebo manželé. Jak bylo uvedeno výše, domnívám se, že tak mohou ujednat osoby bez ohledu na to, zda se skutečně zasnoubili. Není však vyloučené užití ustanovení o zastoupení při právním jednání. Smlouva dle § 720 odst. 1 OZ mezi snoubenci nabyde účinnosti až uzavřením manželství. Dané ustanovení je nutné vykládat jako kogentní v tom smyslu, že není možné sjednání účinnosti před uzavřením manželství. Naopak sjednat účinnost pozdější možné je.

Doufám, že práce bude mít přínos jak pro odbornou, tak pro laickou veřejnost. Věřím, že podala ucelený výklad o majetkoprávních otázkách týkajících se zasnoubení a přinesla přesvědčivé argumenty pro závěry, jež jsou v ní uvedeny.

Zdroje

Monografie a komentářová literatura:

- BAR, Christian, CLIVE, Eric, SCHULTE-NÖLKE, Hans a kol. *Principles, Definitions and Model Rules of European Private Law. Draft Common Frame of Reference*. Full Edition. Sellier, 2009. 4204 s. Dostupné na http://ec.europa. eu/justice/contract/files/european-private-law_en.pdf.
- BROWN, Ronald, MORGAN, Laura. *Family law update.* Aspen Publishers Inc., 2008. 336 s.
- ELIÁŠ, Karel a kol. *Nový občanský zákoník s aktualizovanou důvodovou zprávou*. Ostrava: Sagit, 2012. 1119 s.
- ELISHER, David. *Darování a jeho podoby v soukromém právu.* Praha: Wolters Kluwer, 2016. 240 s.
- FIALA, Roman, DRÁPAL, Ljubomír a kol. *Občanský zákoník IV. Dědické právo (§ 1475 – 1720). Komentář.* 1. vydání, Praha: C. H. Beck. 648 s.
- HRÁDEK, Jiří. *Předsmluvní odpovědnost: culpa in contrahendo*. 1. vydání. Nakladatelství Auditorium Praha, 2009. 214 s.
- HRUŠÁKOVÁ, Milana. *Zákon o rodině. Zákon o registrovaném partnerství. Komentář.* 4. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009. 586 s.
- HRUŠÁKOVÁ, Milana, WESTPHALOVÁ Lenka, KRÁLIČKOVÁ Zdeňka a kol. *Občanský zákoník II. Rodinné právo (§ 655 – 975). Komentář.* 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014. 1380 s.
- HRUŠÁKOVÁ, Milana, KRÁLIČKOVÁ, Zdeňka, WESTPHALOVÁ, Lenka a kol. *Rodinné právo.* 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017. 400 s.
- HULMÁK, Milan. *Uzavírání smluv v civilním právu.* 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2008. 218 s.
- HULMÁK, Milan a kol. *Občanský zákoník V. Závazkové právo. Obecná část (§ 1721 – 2054). Komentář.* 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014. 1344 s.
- HULMÁK, Milan a kol. *Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055 – 3014). Komentář.* 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014. 2072 s.
- KOCH, Elisabeth. *Münchener Kommentar zum Bürgerlichen Gesetzbuch. Band 8*. 7. vydání. C. H. Beck, 2017. 2222 s.

- KRČMÁŘ, Jan. *Právo občanské I. díl. Výklady úvodní a část všeobecná.* Praha: Wolters Kluwer, 2014. 253 s.
- KRČMÁŘ, Jan. *Právo občanské IV, V. Právo rodinné. Právo dědické*. Praha: Wolters Kluwer, 2014. 311 s.
- KRČMÁŘ, Jan. *Právo dědické: Právo rodinné.* Praha, spolek českých právníku „Všehrd", 1920. 311 s.
- KUBEŠ, Vladimír. *Smlouvy proti dobrým mravům*. Brno-Praha: Orbis, 1933. 265 s.
- LAVICKÝ, Petr a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1 – 654). Komentář.* 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014. 2400 s.
- MATULA, Zbyněk. *Culpa in contrahendo*. Praha: Wolters Kluwer, 2012. 108 s.
- MELZER, Filip. *Metodologie nalézání práva. Úvod do právní argumentace*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009. 259 s.
- MEZLER, Filip. *Právní jednání a jeho výklad.* Brno: Václav Klemm – Vydavatelství a nakladatelství, 2009. 218 s.
- MELZER, Filip, TÉGL, Petr a kol. *Občanský zákoník – velký komentář. Svazek I. § 1 – 117*. 1. vydání. Praha: Leges, 2013. 720 s.
- MELZER, Filip, TÉGL, Petr. *Občanský zákoník IV. Svazek – 1. Díl. § 666 – 975. Rodinné právo.* 1. vydání. Praha: Leges, 2016. 2064 s.
- PETROV, Jan, VÝTISK, Michal, BERAN, Vladimír a kol. *Občanský zákoník. Komentář.* 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017. 3120 s.
- PSUTKA, Jindřich. *Společné jmění manželů*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2015. 313 s.
- RADIMSKÝ, Jaroslav, RADVANOVÁ, Senta. *Zákon o rodině – komentář.* 1. vydání. Praha: Panorama, 1989. 435 s.
- ROUČEK, František, SEDLÁČEK Jaromír. *Komentář k československému obecnému zákoníku občanskému a občanské právo platné na Slovensku a v Podkarpatské Rusi.* Praha, Nákladem právnického knihkupectví a nakladatelství V. Linhart, 1936, díl čtvrtý. 866 s.
- ROUČEK, František, SEDLÁČEK Jaromír. *Komentář k československému obecnému zákoníku občanskému a občanské právo platné na Slovensku a v Podkarpatské Rusi.* Praha, Nákladem právnického knihkupectví a nakladatelství V. Linhart, 1936, díl pátý. 1011 s.
- SALAČ, Jaroslav. *Rozpor s dobrými mravy a jeho následky v civilním právu.* 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2004. 320 s.
- SEDLÁČEK, Jaromír. *Rodinné právo*. Brno: Československý akademický spolek "Právník", 1934. 224 s.

- SEDLÁČEK, Jaromír. *Obligační právo. Díl I.* Praha: Wolters Kluwer, 2010. 323 s.
- SEDLÁČEK, Jaromír. *Obligační právo. Díl II. Speciální ustanovení o jednotlivých typech smluvních*. 2. vydání. V Brně: Československý akademický spolek Právník, 1946. 163 s.
- VOPRŠALOVÁ ŠTEFLOVÁ, Marie. *Právník o lásce*. 1. vydání. Brněnské tiskárny, 1944. 146 s.
- ŠTĚPINA, Jaroslav. *Rodinné právo*: *výklad zákona o právu rodinném s dodatkem o dědickém právu v rodině socialistické společnosti.* 1. vydání. Nakladatelství Orbis Praha, 1958. 173 s.
- ŠVESTKA, Jiří, SPÁČIL, Jiří, ŠKÁROVÁ, Marta, HULMÁK, Milan a kol. *Občanský zákoník II. Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009. 1114 s.
- ŠVESTKA, Jiří, DVOŘÁK, Jan, FIALA, Josef, ZUKLÍNOVÁ, Michaela a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek II.* Praha: Wolters Kluwer, 2014. 752 s.
- ŠVESTKA, Jiří, DVOŘÁK, Jan, FIALA, Josef a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek V*. Praha: Wolters Kluwer, 2014. 1700 s.
- TILSCH, Emanuel. *Občanské právo. Část všeobecná.* Praha: Wolters Kluwer, 2012. 176 s.
- TINTĚRA, Tomáš, PODRAZIL, Petr, PETR, Pavel. *Základy závazkového práva 1. díl.* Praha: Leges, 2016. 288 s.

Právní předpisy:

- zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.
- zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.
- zákon č. 265/1949 Sb., o právu rodinném, ve znění pozdějších předpisů.
- zákon č. 94/1963 Sb., o rodině, ve znění pozdějších předpisů.
- zákon č. 946/1811 Sb. zák. soud., obecný zákoník občanský, ve znění pozdějších předpisů.
- zákon č. 115/2006 Sb., zákon o registrovaném partnerství a změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

Rozhodnutí soudů:

- rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 17. 5. 2001, sp. zn. 20 Cdo 263/2001.
- rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 9. 6. 2000, sp. zn. 21 Cdo 1880/99.
- rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 11. 10. 2006, sp. zn. 29 Cdo 1166/2004.
- rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 26. 8. 1998, sp. zn. 2 Cdon 736/97. Dostupné v *Právní rozhledy*, 1999, č. 1, s. 36.

- rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 16. 12. 2010, sp. zn. 28 Cdo 2284/2010.
- rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 19. 3. 2009, sp. zn. 30 Cdo 1331/2007.
- rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 27. 1. 2016, sp. zn. 25 Cdo 5233/2014.
- rozhodnutí Okresního soudu v Pardubicích ze dne 3. 12. 2015, sp. zn. 25C 213/2013.

Odborné články:

- COTTER, M. David. Heart Balm Torts. *Family Advocate*, 2005, svazek 27, číslo 4, s. 14 – 19.
- ELISHER, David. Darování s podmínkou, příkazem a jiné vedlejší doložky při darovací smlouvě. *Rekodifikace & praxe*, 2014, č. 8, s. 5 – 13.
- EVAN-JONES, Robin. The Claim to Recover What Was Transferred for a Lawful Purpose Outwith Contract (Condictio Causa Data Causa Non Secuta). *Acta Juridica* 139, 1997, s. 139 – 175.
- FILIPOVIC BRAUT, Mihaela, VEHOVEC TOMULIC, Marjeta. Precontractual Liability in EU and Coratian Law. *Harmonius: Journal of Legal and Social Studies in South East Europe*, svazek 2012, s. 13 – 32.
- GALLO, Paolo. Unjust Enrichment: A Comparative Analysis. *The American Journal of Comparative Law*, 1992, svazek 2, č. 40, s. 431 – 466.
- HULMÁK, Milan. Limity předsmluvní odpovědnosti. *Bulletin advokacie*, 2011, č. 3, str. 53 – 57.
- HRÁDEK, Jiří. Předsmluvní odpovědnost. *Bulletin advokacie*, 2011, č. 3, s. 44 – 56.
- LINHRAT, Aleš. Meze předsmluvní odpovědnosti podle o. z. a výkladová praxe soudů. *Bulletin advokacie*, 2017, č. 3, s. 29 – 35.
- LOVĚTINSKÝ, Vojtěch. Změny v českém deliktním právu pod vlivem německého občanského zákoníku. *Právní rozhledy*, 2014, č. 17, s. 573 – 580.
- TELEC, Ivo. Poctivost a důvěra, dobrá víra, dobré mravy, veřejná morálka a veřejný pořádek. *Právní rozhledy*, 2011, č. 1, s. 1 – 7.
- TICHÝ, Luboš. Bezdůvodné obohacení, základní pojmy a návrh občanského zákoníku. *Bulletin advokacie*, 2011, č. 5, s. 15 – 30.
- MATES, Jan. KOPECKÁ MATESOVÁ, Šárka. Pár poznámek k úpravě institutu dobrých mravů v NOZ. *Bulletin advokacie*, 2011, č. 7-8, s. 26 – 34.
- MULLER-FREINFELS, Wolfram. Family Law and the Law of Succession in Germany. *International and Comparative Law Quarterly*, 1967, svazek 16, číslo 2, s. 409 – 445.

- PETROV, Jan. Bezdůvodné obohacení v NOZ: reakce na příspěvek prof. Tichého. *Bulletin advokacie*, 2011, č. 5, s. 27 – 37.
- VEDRAL, Josef a kolektiv odboru vládní legislativy Úřadu vlády. Metodická pomůcka pro přípravu návrhů právních předpisů (III.část), str. 3.[online]. vlada.cz [cit. 30. listopadu 2014]. Dostupné na http://www.vlada.cz/assets/ppov/lrv/dokumenty/Metodicka_pomuckaIII.pdfhttp://www.vlada.cz/assets/ppov/lrv/dokumenty/Metodicka_pomuckaIII.pdf
- ZIMMERMANN, Reinhard, DU PLESSIS, Jacques. Basic Features of the German Law of Unjustified Enrichment. *Restitution Law Review*, 1994, č. 2, s. 14 – 43.
- ZIMMERMANN, Reinhard. Unjustified Enrichment: The Modern Civilian Approach. *Oxford Journal of Legal Studies*, 1995, svazek 15, č. 3, s. 403 – 440.

Příspěvky ve sborníku:

- ELIÁŠ, Karel. Ekvita a občanský zákoník. In ZOUFALÝ, Vladimír (ed). *Karlovarské právnické dny*. Praha: Leges, 2017, s. 21 – 48.
- KNAPP, Viktor. Občanskoprávní smlouvy – aktivní síla výstavby socialismu. In *Sborník studií z občanského práva*. 1. vydání. Orbis, Praha, 1952, s. 122 – 143.

Shrnutí

Diplomová práce se zabývá majetkoprávními otázkami týkajících se zasnoubení. Jejím cílem je určení, zda přes absenci výslovné právní úpravy nalezneme řešení případných majetkoprávních sporů. Diplomová práce je rozdělena do dvou hlavních částí. V první jsou řešeny majetkoprávní otázky snoubenců. Tato část se zabývá tím, zda může některý ze snoubenců žádat vrácení darů či náhradu újmy z důvodu zrušení zasnoubení. V druhé části jsou pak řešeny majetkoprávní otázky snoubenců a třetích osob. Tato část popisuje, zda se může stejného domáhat třetí osoba vůči snoubenci, popř. snoubenec vůči třetí osobě.

Summary

This thesis deals with legal implications of an engagement. The objective of this thesis is to state whether despite absence of explicit legislation is possible to find resolution of eventually disputes about property of betrothal. The thesis consists of two main parts. First is about disputes between betrothed. Describes possible claims of betrothed for recovery damages or returned gifts. The second deals with disputes between betrodhed and other persons. This part describes possible claims of betrothed for recovery damages or returned gifts against other persons or same claims of other persons againts betrothed.

Klíčová slova

Zasnoubení, předsmluvní odpovědnost, bezdůvodné obohacení, dar s rozvazovací nebo odkládací podmínkou.

Keywords

Engagement/betrothal, precontractual liability, unjustified enrichment, gift under suspensive or resolutive condition.